

**KAZINCBARCIKAI ÖSSZEVONT ÓVODÁK
SAJÓIVÁNKAI NAPKÖZIOTTHONOS TAGÓVODÁJÁNAK
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Tartalom

I. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI.....	3
II. AZ ÓVODA OBJEKTÍV FELTÉTELRENDSZERE	5
II.1. Az óvoda személyi feltételei	5
II.2. Tárgyi feltételek	6
III. A PROGRAM CÉLFEJEZETE	7
IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPVETŐ FELADATAI.....	10
IV.1. Az egészséges életmód alakítása.....	10
IV.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	15
IV.3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZ.....	28
AZ ÓVODA KAPCSOLATTARTÁSI RENDSZERE.....	29
VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS TEVÉKENYSÉGRENDSZERE.....	33
Játék.....	33
VI. 1. Műveltségi területek	37
Verselés, mesélés.....	37
Ének, zene, énekes játék, gyermeklanc	40
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	44
Mozgásfejlesztés.....	47
A külső világ tevékeny megismerése	50
Munkajellegű tevékenységek	56
VI.2. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	63
VI.3. Pedagógiai munka értékelése	65
VII. A PEDAGÓGIAI MUNKA EGYÉB SZÍNTEREI.....	69
VII. 1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	69
Gyermekvédelem az óvodában.....	69
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	71
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése	71
Tehetséggondozás.....	72
Nemzetiséghez tartozó gyerekek integrált, fejlesztő nevelése	74
Óvodai interkulturális nevelés	74
VIII. 2. Nevelési időn túli szolgáltatások	75
Felhasznált irodalom	76
Érvényességi nyilatkozat	78
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	79

I. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:

KAZINCBARCIKAI ÖSSZEVONT ÓVODÁK

SAJÓIVÁNKAI NAPKÖZIOTTHONOS TAGÓVODÁJA

A tagóvoda székhelye:

Címe: 3720 Sajóivánka, Kossuth út 26.

Az óvoda elérhetősége:

Telefonszám: 06 20 5937476

Fenntartó: SAJÓIVÁNKA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Intézményvezető.

Horváthné Geleta Mária

Tagóvoda-vezető:

Nyisalovits Zsoltné

Napköziotthonos tagóvodánkban nevelőmunkánkat a környezeti nevelésen alapuló személyiségfejlesztésre, képességfejlesztésre építjük.

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el. Kettő csoportszoba, folyosó-, mosdó-, főzőkonyha-, mosogató- és irodahelyiségekkel. Férőhelye: 25 fő Felszereltsége jó.

A sajóivánkai Önkormányzat által 1990-ben megvásárolt épületet alakítottuk át óvodai célra. Megvalósult az óvodában a fűtés korszerűsítése is, 1994-től vezetékes gázzal történik.

Csoporttermeink több funkciót töltenek be: Óvodai tevékenységek, játék, torna, foglalkozások, étkezések, és a pihenés színtere is. Felszereltsége nagyon jó. Játékokat, eszközöket évente vásárolunk költségvetésből és SZMK. Rendezvények bevételeiből.

Sajóivánka 800 fős lakosú község, Kazincbarcikától 5 km-re. Lakói az elmúlt évtizedben megszorodtak a Kazincbarcikáról ideköltözött, igazi falusi levegőre vágyó fiatal és középkorú családokkal.

Területileg nem nagy település, szinte egy nagy dombra épült kis falucska, amelyet csodálatos környezet vesz körül.

A falu "öslakossága" mezőgazdasággal, szőlészettel és kisállattenyésztéssel foglalkozik. Munkalehetőséget az önkormányzat és az Óvoda kivételével a falu nem tud biztosítani. A faluban a református templomon kívül nem sok minden őrzi a falu múltját. Iskoláját bezárták, így a gyerekek Kazincbarcikára járnak iskolába.

Az intézmény 2010-ben egy EU-s pályázat segítségével teljesen megvalósult. Tornateremmel, fejlesztőszobával és orvosi szobával lett nagyobb az óvoda, a bútorok, az eszközök nagy része kicserélődött.

2018-ban „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” pályázat elnyerésével óvodánk épülete energetikai korszerűsítés kapcsán megújult. A beruházás által a külső szigetelés mellett megújult a teljes energetikai hálózat.

Nagyon fontosnak tartjuk nevelőmunkánk érdekében a családdal való jó kapcsolatunkat. A szülők ismerik és elismerik munkánkat, értékelik erőfeszítéseinket. Környezetünk sajátosságait figyelembe véve, a szülők véleményének tiszteletben tartásával, értékeink megőrzésével határoztuk meg nevelési koncepciónkat.

Intézményünk bekapcsolódott a **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a Közlekedéstudományi Intézet** közreműködésével, a Közúti Közlekedésbiztonsági Akcióprogram keretében a **„Biztonságos Óvoda”** programba. A program célja az óvodások biztonságosabb közlekedésre való felkészítésének elősegítése: az óvodák,

óvodapedagógusok közlekedésbiztonsági szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése, a korcsoport sajátosságait figyelembe véve. a szülők egészségkultúrájának fokozására.

A ma gyermekének szükségletei, a személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk. Megalapozzuk azokat a képességeket, melyre szüksége lesz a gyorsan változó világban a 21. század emberének.

II. AZ ÓVODA OBJEKTÍV FELTÉTELRENDSZERE

II.1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvoda dolgozóinak létszáma: 5 fő - 2 óvónő , dajka és 2 konyhai dolgozó

Életkor szerinti megoszlás:	35-45 év között:	2 fő
	45-60 év között:	3 fő

Iskolai végzettség:

Főiskola + szakvizsga	- óvónők	2 fő
Érettségi + szakirányú végzettség:	- dajka	1 fő
Szaktudás:	- szakács	1 fő

Szakmai megújulás iránti igényünk nagy, az eredményesebb munkavégzés érdekében továbbképzéseken rendszeresen részt veszünk, állandóan képezzük magunkat, választott munkaközösségünkben aktívan dolgozunk.

Tervünk: népi kismesterségek
néptánc, népzene területén képzettség megszerzése

A továbbképzéseken és a kötelező órán kívüli feladatok megosztásánál az óvónők érdeklődését, egyéni adottságait a területhez való vonzódását vesszük figyelembe. Ez által azt kívánjuk elérni, hogy egy bizonyos területen legyenek jártasak, minél nagyobb sikerélményhez jussanak, szívesen osszák meg egymás között a szerzett tudást,

tapasztalatot, érezzék, hogy a közösség nélkülözhetetlen tagjai. Legyen jó a közérzetük, szeressék a helyet, ahová dolgozni járnak.

A feltételrendszer fontos eleme az óvodai nevelőközösség, ezen belül is az óvónő személyisége a következő személyiségjegyekkel:

- megfigyelő és helyzetfelismerő képesség
- a jövő elképzelésének képessége
- megosztott figyelem
- nyelvtanilag helyes beszéd
- önmagával és a gyermekkel szembeni igényesség
- pedagógiai tapintat
- kiegyensúlyozott állapot, érzelmi gazdagság
- a gyerekek szeretete, megértése, megbecsülése
- segítőkészség, optimista magatartás

Az óvoda egész nevelőközösségének rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példaadással neveljük a gyermekeket.

Nevelőmunkánkban fontos az egyéni képességek figyelembe vétele, a **szabad játék** megkülönböztetett szerepe, az élményszerzés komplex tevékenységekkel összekapcsolt szemlélet, mely a folyamatos napirend megvalósulása során támogatja a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, a tehetség kibontakozását.

II.2. Tárgyi feltételek

Csoportszobáink színesek, barátságosak, magukon hordozzák a bennük dolgozó óvodapedagógusok lelkét, esztétikai érzékenységét, kreativitását. Tiszta, világos, tágas és esztétikus, barátságos környezetet biztosít a hozzánk járó gyermekek számára.

Sportszerekkel, az óvodai tanuláshoz szükséges fejlesztési eszközökkel jól ellátott óvodánk. Tárgyi feltételeink évről évre javulnak.

A teljes körű felújítás után udvarunk is megfelel az EU-s követelményeknek, ahol egyaránt található füves és szilárd felület is. Fás, bokros, virágos környezetben játszhatnak, mozoghatnak óvodásaink az udvari élet során.

Udvari játékaink minősítése megtörtént, rendszeres a felülvizsgálat.

Könyvtármányunkat folyamatosan gyarapítjuk a program szellemiségének megfelelően, újonnan megjelenő kiadványokkal bővítjük.

Tudatosan válogattunk és válogatunk az értékes és hasznos könyvekből, melyek felkészülésünket és a gyermekekkel való foglalkozást segíti.

III. A PROGRAM CÉLFEJEZETE

Cél:

- A ránk bízott gyermekeket egyéni fejlettségükből kiindulva, egyéni fejlődési ütemüket figyelembe véve, önmegvalósítási szándékukat, gyermeki szabadságukat és jogukat tiszteletben tartva, érzelmileg elfogadva formálni, alakítani.
- Váljanak hagyományait és környezetét ismerő és tisztelő, környezetével kiegyensúlyozott viszonyban élő, embertársait szerető felnőttekké.
- A családi nevelést tiszteletben tartva, azt kiegészítve a benne még meglévő hagyományok erősítése.

Feladat:

- A családi nevelés kiegészítés, segítése, hátrányok csökkentése
- Biztonságos, kedvező, csoportos együttlétre, megfelelő testi, mentális gondozásra, az óvodai élet nyitott, bizalmas, szeretetteljes légkörének megvalósítására törekszünk, mely nem enged teret semmilyen előítéllethez.
- Segítjük önkifejezésüket, személyiségük természetes fejlődését.
- Tevékenységközpontú óvodai nevelésre törekszünk, melyben a gyermekek a legkülönbözőbb programok között válogathatnak, és amelyben az óvónők által kezdeményezett programok mindegyike igazodik az életkor követelményeihez, az életkori sajátosságokhoz.
- Az óvodai nevelés egész folyamatában komplexitásra törekszünk, az ismereteket nem elszigetelten, nem mozaikszerűen, hanem összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban sajátítják el a gyermekek, úgy, ahogy az a valóságban előfordul.

Alapelvek:

- Programunkkal helyi szükségleteket, az óvodánkba járó gyermekeket és családjukat kívánjuk szolgálni.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait, önállóságukat.
- Az összes óvodai tevékenység alapját a természet körforgása, változásai, a hozzá kapcsolódó jeles napok, népszokások adják egyre magasabb szintű tapasztalatszerzéssel.
- Az óvodai nevelés területei, tevékenységformái között szoros összefüggés van, egyiket sem kezeljük elszigetelten, viszont meghatározó szerepet szánunk a környezetismeret és néphagyománynak, a játéknak, a mozgásnak és az anyanyelvnek.
- Programunk rugalmasan alkalmazható mind a hátrányos helyzetű, mind a tehetséges gyermekek, mind a a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésében.

Óvodakép:

Az óvoda, nevelési intézmény, védő, óvó, szociális feladatokkal, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Az óvodában minden azért van, hogy a gyermek boldog legyen.

A gyermeket körülvevő környezet legyen vonzó, esztétikus, biztonságos.

A társas kapcsolatokat egymás elfogadása, tisztelet, szeretet, érzelmi dominancia, bizalom, jellemezi.

Nevelésünkre jellemző az inkluzív pedagógiai szemlélet, a nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése.

Gyermekekép:

Gyermekeink legyenek:

- boldogok
- pozitív énképpel rendelkezők
- kiegyensúlyozottak
- nyitottak
- önkifejezők
- kreatívak
- érdeklődők
- önállóak
- együttműködők
- különbözőséget elfogadó
- szabály és feladattudattal rendelkezők
- változásokhoz alkalmazkodó

Pedagóguskép:

Pozitív érzelmekkel teli, feltétel nélkül elfogadó felnőtt közösség, melyre jellemző:

- a pedagógiai elvek egységes szemlélete
- az egymás munkájának megbecsülése és tisztelete
- a pedagógiai optimizmus és humanizmus
- a gyermekszertet és empátia
- mintaadás
- innováció
- együttműködés
- tolerancia
- kreativitás
- problémamegoldás
- szociális érzékenység

- a szakmai felkészültség és igényesség
- a hivatástudat és a hivatásszeretet
- inklúzió

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPVETŐ FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének biztosítása.

Ezen belül:

1. Az egészséges életmód alakítása.
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

IV.1. Az egészséges életmód alakítása.

Cél:

- A gyermek egészséges életvitelének alapozása, egészségének védelme, megőrzése, óvása.
- Testi – lelki – szociális egészségnevelés.
- A gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.

Feladat:

- Egészséges, esztétikus, biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermek testi szükségletének, mozgásigényének, edzettségének biztosítása, egészségének védelme.
- Megfelelő szokásrendszer kialakítása.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- Kapjanak külön figyelmet a sajátos nevelési igényű gyermekek is.

- Szakemberek bevonásával – szülővel együttműködve – prevenció és korrekció testi, lelki nevelés.
- Mintaértékű életvitel közvetítése a család felé.
- A szociális hátrányok enyhítése

Alapelvek:

- Az egészség érték.
- A testi, lelki, szociális egészség egyformán fontos.
- A biológiai szükséglet kielégítése minden más szükséglet alapja.
- A szükségletek kielégítésében fontos szerepe van a felnőtt - gyermek meghitt, empátikus kapcsolatának.

Tartalom:**Egészséges környezet.**

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód alakulását, ezért gondoskodni kell a megfelelő tárgyi környezetről, melynek egyik színtere az óvoda udvara.

Udvarunk tágas, gyermeklétszámnak megfelel. Játsszóhelyek kialakítottak, homokozók, mászóakák, pihenőhelyek, virágos- és veteményeskert áll a gyermekek rendelkezésére, biztosítva a változatos tevékenységhez a színteret. Napos és árnyékos részek jól elkülönül.

A játékok, sportszerek biztonságára folyamatosan figyelünk. Természetes anyagokból készült. Balesetmentes környezetet biztosítunk.

Az udvari játékok bővítését még tervezzük.

Az óvoda helyiségeinek elrendezését, nagyságát változtatni már nem tudjuk, ezért nagyobb

hangsúlyt kap a szervezés a mindennapi munkában. A csoportszobák megfelelő nagyságúak. A falak színe világos, a csoportszobák megvilágítása megfelelő. A folyamatos szellőztetés biztosított. A hőmérséklet szabályozható.

A berendezések a gyermekek méretének megfelelőek, könnyen tisztántarthatók. Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés, melyben időnként a gyermekek maguk is aktívan részt vesznek.

Betegségek megelőzése, korrekciója

Óvodába csak egészséges gyermek járhat, a napközben megbetegedett gyermekeket lefektetjük, a szülőt értesítjük, szükség esetén orvoshoz visszük.

Figyelnünk kell a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, melyek kedvezőtlen családi légkör, súlyos lelki megrázkódtatás hatására alakulnak ki. Ezek a gyermekek fokozott törődést, gondoskodást igényelnek. Szükség esetén speciális szakember segítségét vesszük igénybe: A vele született rendellenességek korai kiszűrése lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót.

A tartási rendellenességek megelőzése érdekében figyelni kell a helyes testtartásra, rendszeres fejlesztő mozgással javítható. Az óvónőnek időben fel kell figyelni a rendellenességekre, tünetekre, s a szülők segítségével keresni kell az okokat és a megoldásokat a mielőbbi gyógyulás érdekében.

Vízhez szoktatást, gyógytornát biztosítunk a gyerekek számára, rendszeresen kirándulásokat szervezünk.

A helyes életritmus életkoronként is eltérést mutat. A gyermekek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás központi kérdése. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés) visszahatnak az életfolyamatokra. Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó.

Az egyéni fejlődést legjobban biztosítja a FOLYAMATOS NAPIREND.

- A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, a választhatóság, átjárhatóság biztosítása. A folyamatos napirend előnyei:
- lehetővé teszi, hogy minden gyermek egyéni tempója szerint étkezzék, minden gyermek eldöntheti, mikor kezd és mikor fejez be egy tevékenységet,
- a játszó gyermeknek nem kell abbahagynia a játékot,
- az óvónő jobban észreveszi, hogy a gyermek mikor szorul segítségre.

A napot nagy intervallumokra bontottuk, kevés tevékenység kezdetét, ill. befejezését kötöttük időponthoz. Egyes esetekben feltétlen szükség van időpont megjelölésre, mert vannak visszatérő tevékenységek, események (ebéd, alvás), melyek minden alkalommal a nap ugyanazon időszakában valósulnak meg.

Napirend:

Időtartam	Tevékenységek
6,30-11,45	Reggeli torna, reggeli, gondozási feladatok, különböző játékos tevékenységek, séták, megfigyelések, levegőzés.
11,45-15,00	Gondozási feladatok, ebéd, délutáni csendes tevékenységek biztosítása.
15,00-16,30	Gondozási feladatok, uzsonna, közös játék, levegőzés, folyamatos eltávozás.

A helyes életritmust a családdal együtt alakítjuk ki, figyelembe vesszük, a gyermek otthoni környezetéből adódó igényeit.

Az egészséges életmód kialakítása

A növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükséglet 65 - 70 %-át kapják meg. Az étrendről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, az otthoni étkezéseket ehhez tudják igazítani. Saját konyhánk van, és az étlapot is mi állítjuk össze.

Ismernünk kell az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét.

Odafigyelünk az egészséges táplálkozásra (különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, magas só- és telített zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése).

Hagyományápolásunkban vonzó feladat az ünnepek hagyományos ételeinek elkészítése, elfogyasztása pl. farsangi fánk, karácsonyi mézeskalács, cipósütés, kenyérsütés.

Az étkeztetés feltételeinek biztosításában a gyermekek is közreműködnek, különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítékre, a gyermekméretű eszközökre.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti.

Az óvónő szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, közben bensőséges kapcsolat alakul ki a gyermek és az óvónő között. Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz, és befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását.

A csoportszobában bizonyos tevékenységeknél külön is biztosítjuk a kézmosást.

Személyi higiéné szempontjából fontosnak tartjuk a naponta többszöri fésülködést, az otthoni haj- és körömápolást, valamint a fogmosást. Orrtörlesztésre papírzsebkendőt használunk, mely a gyermekek által elérhető helyen van, használat után fedett szeméttárolóba kerül. A gyermekek a WC-t a nap bármely időszakában igényük szerint használják. A gyermekek fokozatosan, az egyéni fejlődés ütemének megfelelően jutnak el a személyes gondozottság igényléséig.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is. A ruha, az öltözködés hangsúlyozza a kislányos és fiús jegyeket. Szülők számára is elfogadott a réteges öltözködés, amely a gyermek egyéni igényeit szolgálja. Csereruha, cserecipő, tartalék fehérnemű, tornaruha, szabadidő ruha a gyermekek számára a szülők által biztosítva van. A lúdtalp megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőben járást, papucs használata nem megengedett.

Az edzés-nagyon fontos az egészség megőrzéséhez. A légfürdőzés, a tornaruhában végzett testnevelés és a szabadban töltött minél több idő hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. Ősztől nyárig nagyon sok időt töltünk az udvaron a délelőtti és délutáni órákban egyaránt. Nyári időben a gyermekek kedvelt tevékenysége a vízzel, homokkal való játék, mezítláb, fürdőruhában. A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Pihenés, alvás

Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő pihenés. A délutáni pihenés előtt mesével, énekkel altatunk, figyelünk a zaklatott, nyugtalan gyermekekre. A gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk (apróbb tárgyak, játékok). Lehetőség szerint megfelelő méretű kényelmes ágyon csendben pihennek a gyermekek. A helyiség folyamatos szellőztetését biztosítjuk. A gyermekek otthonról hozott saját párnán és jellel ellátott takaróval alszanak, pihennek.

Szervezési elvek, keretek:

- A gyermekek optimális fejlődésének biztosítása rugalmas napirend által.
- Fokozatosság, folyamatosság, rendszeresség érvényesítése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára, észreveszik az elvégzendő feladatokat.
- A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, használják az eszközöket.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el. Esztétikusan terítenek, ismerik a kulturált étkezés szokásait, szabályait. Készségszinten használják az evőeszközöket.
- Igényük van az egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre.
- A mozgásos játékokban kitartók szívesen mozognak, képesek harmonikusan együttműködni társaikkal. Örömként élik meg a közös mozgást.
- Szívesen tartózkodnak a szabadlevegőn és természetes igényükké válik a szabadban való mozgás.
- Kialakultak a testi-lelki egészség megőrzésének szokásai.
- Magatartásuk környezettudatos, szeretik, tisztelik, óvják, védik környezetüket
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

IV.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél:

- Bizalmon és szereteten alapuló óvodai légkörben alakuljon: én tudatok, önértékesítő törekvésük, feladattudatuk és a társas együttélés szokásai, normái szabályai.
- Modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A különbözőségek tisztelet, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- Erkölcsi tulajdonságok, norma és szokásrendszer alapozása.

Feladat:

- Barátságos, családi, nyugodt, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkör megteremtése.
- A gyermekek erkölcsi, szociális, esztétikai érzékenységének fejlesztése.

- Erkölcsi tulajdonságok: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség alakítása.
- Szokás és normarendszer megalapozása, hagyományok, élmények, tevékenységek programok biztosítása.
- Hazaszeretetre nevelés. A szűkebb és tágabb környezet megismertetésével a szülőföldhöz való kötődés alapozása.
- Felnőtt- gyermek és gyermek-gyermek elfogadó érzelmi alapokon együttműködő kapcsolatának alakítása.
- Szociokulturális hátrányok csökkentése, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Toleranciára-különbözőség elfogadására, tiszteletre való nevelés.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felismerése, - szükség esetén megfelelő szakemberek bevonása.
- Modellkövetés, pozitív mintaadás

Alapelvek:

- Modell értékű az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- A családdal való közvetlen kapcsolattartást a nevelésben a partnerség, a kölcsönös korrekt tájékoztatás és diszkréció jellemezi.
- Pozitív érzelmi viszony alakítása, a rácsodálkozás lehetősége, a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet megismerését, megbecsülését (család, haza, otthon) segíti.
- Az egyéni bánásmód semmivel nem helyettesíthető!
- A keresztény kultúra értékeinek megismerésére az óvodában feldolgozásra kerülő egyházi ünnepek tartalma ad alkalmat.

Tartalom:**Az érzelmi nevelés és a szocializáció feltételeinek megteremtése.**

Törekedni kell a barátságos, derűs légkör kialakítására, mert ez ad a gyermek számára biztonságérzetet. A derűs alaphangulat tevékenységre serkent. A folyamatos napirend is azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek kedvük szerint választhassanak a különböző tevékenységek közül, dönthessenek kedvük és igényük szerint kivel, mit és hogyan játszanak. A várakozás^ túlszervezés kiküszöbölése nyugalmat eredményez.

A gyermekek közösségi életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, legyenek összhangban az óvoda környezetével, a gyermekek ötleteinek, igényeinek megfelelően is formálódják.

Mindenütt legyenek kuckók, bensőséges zugok, leválasztott sarkok, melyek a csoportszobák családi jellegét növelik. A derűs légkör alapozza meg a gyermekek érzelmi kötődését óvónőjükhöz, az óvoda felnőtt dolgozóihoz. Az óvoda dolgozói magatartásukkal, gyermekekhez való viszonyulásukkal, bánásmódjukkal segítsék elő, hogy minden óvodába járó gyermek jól érezze magát, szívesen járjon óvodába.

Kapcsolatok biztosítása, elősegítése

A felnőtt-gyermek kapcsolat alapja és háttere minden pedagógiai munkának. Az érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának, a konfliktushelyzetek megoldásának.

Az óvónő személyiségének modell értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének. A gyermekek érzékenyen reagálnak az

óvónő érzelmeire, viszonya egy-egy gyermekhez szándéka ellenére is hat a csoporton belüli kapcsolatokra. Igyekezzen minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.

A gyerekek érezzék, majd értsék meg mit tart helyesnek, mit miért utasít el, mindezt fejezze ki cselekvéseiben, szavaiban. Magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. A gyerekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjék, követeléseiben vegye figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is. Az óvónő és a gyermek kapcsolatának alapvetően fontos követelménye, hogy a kapcsolatban az óvód valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, szeretetteljes, őszinte, tehát minta értékű.

Gyermek-gyermek közötti kapcsolat

Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy őt számon tartják, hogy a csoportnak szüksége van rá. Ehhez az óvodai nevelés - a családi nevelésen túl - semmivel sem pótolható szocializációs színteret biztosít a gyermek számára.

A gyermek-gyermek közötti kapcsolat a személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos az egyes gyermeket is gazdagítja, az egészséges „én”- fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot, az összehasonlítási lehetőséget. A csoportközeg segíti, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, alkalmat ad a probléma több irányú megközelítésére. A felnőtt felelőssége, hogy a gyermekcsoport szociális atmoszférája hogyan alakul.

A szocializáció folyamatában figyelniük kell, hogy a gyermekek „én” tudata megerősödjék, én-képe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék, egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban. El kell érniük, hogy figyeljenek egymásra, így a gyermekek a csoportnak nem névtelen, hanem egyéni színekkel, tulajdonságokkal rendelkező tagjai lesznek. Segíteniük kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását. A konfliktusok kezelését önállóan oldhassák meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek.

Segítsük elő, hogy a különböző tevékenységek közben együttműködve közösen oldhassanak meg feladatokat. A spontán kialakult csoportok mellett alakítsunk egy-egy csoportot bizonyos feladatok elvégzésére. Tapasztalhassák meg, közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység.

Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaiktól eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát.

Értékek, normák közvetítése

A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe. Kialakításuknál kezdettől fogva figyelni kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak és lassan felismerjék a szokás értelmét és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek. Ezeket ismerje az óvónő - köszönés, kérés, segítség stb. saját példaadásával adjon mintát a gyermeknek az utánzásra.

A gyermek boldogulása, a felnőttekhez és gyermektársaikhoz való viszonyulásától alapvetően függ, ezért akkor nevelünk hatékonyan, ha e viselkedés kialakítását alapvető feladatnak tekintjük. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodást, a szoktatást példamutatással, a követelmények következetes betartásával alakítjuk. Mindez az óvónőtől az egyéni bánásmód széleskörű alkalmazását kívánja meg. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeret és a

szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az együttélés, a viselkedés érvényesítendő módjai:

A bizalom, a felnőtt- gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatban alapja, feltétele minden emberi együttlétnek.

A szeretetteljes magatartás, barátságos, biztonságos légkört biztosít a gyermekek számára.

A tiszteletadás - alapvető követelmény, tisztelet a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel, csoporttársakkal szemben.

A csoporttagok egymás iránt érzett és kinyilvánított megbecsülése. Figyeljenek társaik és a felnőttek munkáira. Tevékenységük során gyakorolják a tapintatos viselkedést. Legyenek figyelmesek, éljék át és válják szokássukká a mások számára szerzett öröm. A segítségnyújtás számtalan formáját legyen alkalmuk megélni. Tanulják meg késleltetni vágyaikat, kívánságaikat legyenek türelmesek.

Tapintatos nevelői magatartással neveljük önfegyelemre, a gyermek egyéni céljait a csoportnormákhoz alkalmazkodva valósítsa meg.

Önértékelése az óvodai élet gazdag tevékenységrendszerében fejlődik, minél jobban kialakul, annál fontosabb számára a kudarctűrési képessége.

Színterek:

Beszoktatás- befogadás

Az első találkozás az óvodával, minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát.

A kisgyermekben bizonytalanságot, „elveszettségi érzést” kelthet a számára idegen környezet. Ezért kiemelten kezeljük gyakorlatunkból és tapasztalatainkból adódóan a gyermek befogadását, annak előkészítését és folyamatosságát.

A beíratást követően, családlátogatás során megismerkedünk a gyermekkel, szüleivel, a környezetével. Beszélgetünk a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól. Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, ismerkedhessenek a leendő óvónéikkel, környezettel.

Óvodakezddéskor a gyermek igénye szerint a szülővel együtt kezdi óvodai életét - anyás, ill. családi beszoktatás. A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.

A feltételeket akkor is biztosítjuk, ha a gyermek 5-6 éves korában kerül óvodába, ez esetben a régi óvodásokat felkészítjük az újak fogadására.

Hagyományok, ünnepek

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelenthet a gyermek számára. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepi érzelmei átélésre gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

Programunkból adódóan a népi hagyományokhoz kapcsolódva alakítottuk ki óvodánk ünnepeit. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, a mindennapi élettől eltérő legyen, és az esemény tartalmától függően szülők is aktívan közreműködjenek.

Az ünnepek, hagyományok három témakörre épülnek:

- a gyermekek ünnepei (születésnap, gyermeknap, anyák napja, évzáró)
- a természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek (szüret, András-nap, mikulás, Luca, karácsony, farsang, húsvét, Föld napja, pünkösöd)
- társadalmi ünnepek (nemzeti ünnepek, nyugdíjasok köszöntése)

A gyermekek megterhelő, szorongással járó szerepeltetését elkerüljük. Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, ez nem jelenthet terhet sem a szülő, sem a gyermek számára.

Szervezési elvek, keretek:

- A programoktól, tevékenységektől függően egyéni, mikro csoportos és csoportos szervezeti formák alkalmazása.
- A közös élmények, szokások és hagyományok szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét és életkori sajátosságait.
- A különböző szociokulturális környezetből érkező gyermekeknél és a sajátos nevelési igényű gyermekeknél a fejlődésüket leginkább elősegítő egyéni bánásmód előtérbe helyezése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen, örömmel járnak óvodába, jól érzik magukat a közösségben.
- Kiegyensúlyozott, vidám érzelmi állapot jellemezi őket.
- A szokás-szabályrendszert alkalmazzák, betartják, kialakult szabálytudattal rendelkeznek.
- Pozitív erkölcsi, szociális érzékenységük kialakult.
- Az udvariassági szokásokat, a helyes viselkedés szabályait ismerik, alkalmazzák.
- Társaikkal nyitottak az együttes élményekre, tevékenységekre, bekapcsolódnak, irányítanak.
- A közös tevékenységek során aktívak, kezdeményezők, kitartóak. Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Megfelelő ismerettel rendelkeznek szűkebb és tágabb környezetükről, kulturális értékekről.
- Hazaszeretet, szülőföldhöz, családhoz való kötődés jellemezi őket.
- Tevékenységhez kötődő együttműködési formákra képesek, kiterjedt kapcsolataik vannak.
- Reális énképpel, egészséges önbizalommal rendelkeznek.
- Konfliktusok kezelésére, megoldására képesek.
- Társaikkal, felnőttekkel szemben segítőkészek, elfogadóak, érdeklődők, tisztelettudók, toleránsak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

IV.3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**Cél:**

- Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.
- A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változóbb helyzeteiben jelentkező feladatokat megtudja oldani, tudjon eligazodni a világban.
- A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, élményszerű megtapasztalással,

játékokban és játékos tevékenységekben.

Feladat:

- Beszéd és kommunikációs képességfejlesztés, különböző tevékenységeken keresztül.
- A valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A megismerő tevékenységet segítő képességek (a figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.
- Hátrányok leküzdése, prevenció, tehetséggondozás.

Alapelvek:

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében jelen van.
- Az óvodás gyermek tanulása belső késztetésen alapul.
- Az óvodás gyermek gondolkodása cselekvő, szemléletes.
- Az értelmi nevelés eszköze, módszere és színtere a játék és a játékos tevékenység.
- A gyermek tanulását a játékok, tevékenységek során:
 - a kíváncsiság
 - a megismerési vágy
 - az utánnézési kedv
 - a sikerélménye motiválja.
 - Komplexitás és differenciálás.
- A tanulás a gyermek részéről játék, az óvodapedagógus részéről tudatos, tervszerű tevékenység.
- Az óvodapedagógus pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Nagyon fontos a felnőttek modell szerepe.

Tartalom:

A két feladat megoldása szerves egységben valósul meg az óvodai nevelésben. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, az egész embert.

Fokozzuk az értelmi erők fejlődését mind magasabb szintű ismerettartalom, értelmi erőfeszítést kínáló új feladatok állításával. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés -

tanulás tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszere. Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége.

3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük, (érzékelés, észlelés, figyelem emlékezet, képzelet) manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.

A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak, a világról minél több információt szerezzenek a gyermekek, érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.

Iskolás korig a hangsúly a gondolkodás, ok-okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányában tolódik el az értelmi fejlesztés.

A gyermekekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, rendszert átvegyenek, ill. maguk is alkossanak.

Pl. őszi tapasztalatszerző séta 3-4 éves korban, - színek, formák, hangulat 4-5-6 éves korban az időjárás konkrét jelenségeinek hatása hogyan nyilvánul meg a természetben, hideg hatása, évszakváltás, előzmények stb.

A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése, (analízise I) és az egyes elemek összekapcsolása egésszé (szintézis) vezet. Az óvodáskorú gyermek jól ismeri a tárgyak jegyeit, hajó a megfigyelőképessége. Segíti az elemző képességet, ha nem csak szavakban, hanem a gyakorlatban is konkrétan megtapasztalhatják az adott tárgy, vagy jelenség tulajdonságait.

A helyes gondolkodás feltétele, hogy a gyermek tudjon összehasonlítani, meglássa a dolgok közötti hasonlóságokat és különbségeket.

A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása.

Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret - és tapasztalatszerzésre. A megértés, a gondolkodás egyik alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább meglát problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani.

A gyermekek zavartalan értelmi fejlődése érdekében nagyon sok érzelm indította játékos - mozgásos tevékenységet és sokoldalú tapasztalatszerzést kell kezdeményeznünk. Minél több tevékenységet, lehetőséget biztosítunk, annál több mindent fedeznek fel, ismernek meg, egyre nagyobb lesz érdeklődésük és tudásvágyuk.

Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése, ezáltal fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának.

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon mintakövetéssel tanul, így fokozottan igaz, hogy az óvónő minden megnyilatkozása modellértékű.

Az óvónő gyermekekhez fűződő viszonyában legyen elfogadó, együttműködő, a kapcsolatteremtésben kezdeményező. Egyenként ismerje a gyermekek szokásait, kedvenc játékait, napi örömeit, bánatait. Legyen meleg és támogató, határozott és következetes. Eszköztárában szerepeljen a humor és a vicc, de kerülje a gyermekre irányuló gúnyt, a kiabálást, a fenyegetőzést.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde, gyakori szeretetteljes beszédkezdeményezése és beszédkapcsolata.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. Több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, ezáltal fejlődik beszédfigyelve.

Az egymás iránti érzelmeket kölcsönösen jellemzik a metakommunikatív elemek, a tekintet, a mimika, a gesztusok, egyaránt hordoznak személyiségjellemzőket és tanult viselkedési formákat is. Fontosnak tartjuk, hogy életszerű helyzetekben, természetes módon minden gyermek beszélgesen arról, ami foglalkoztatja, érdekli.

Azt utánozza, amit hall, és úgy, ahogyan hallotta, ezért lényeges a környezetében élő helyes és szép beszéde, amelynek spontánnak, önkéntelennek kell lenni, törekedve a szemléletességre, a képszerű kifejezésekre alkalmazására, mely segíti a gondolkodás fejlődését is.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei: mondókák, versek, mesék, bábok, dramatikus és anyanyelvi - kommunikációs játékok. Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez, a fejlesztés területeihez: környezetismeret, hagyományápolás, rajzkézimunka, ének- zene, testnevelés; játék - munka- gondozás. A néphagyományok ápolása során az óvónő által használt kifejezések épüljenek be a gyermekek szókincsébe.

Az óvónő tárja fel a gyermekek interakciós zavarait, keresse meg azok okait, tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére. A beszédtechnikai hibákat ismerje fel és a spontán beszédnél, vers-és mesemondásnál példaadással korrigálja. Ez hosszadalmas, és nagy tapintatot igénylő feladat, amely beépül a mindennapi tevékenységek rendszerébe. Nagyfokú elmaradás esetén logopédiai kezelést kell igénybe venni.

Szervezési elvek, keretek:

A nevelési helyzetekből adódó lehetőségek kihasználása az egész nap folyamán.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati probléma- és feladat megoldás, kreatív gondolkodás, fejlesztése

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen kommunikálnak, képesek a kapcsolatteremtésre
- Közlésvágyukat késleltetni képesek, meghallgatnak másokat, kivárájk, amíg sorra kerülnek.
- Metakommunikációs jelzéseket megértik, s adekvátan használják
- Elbeszéléseik folyamatosak, rendelkeznek beszédfigyelemmel, fegyelemmel.
- Be tudnak kapcsolódni adott témakörben beszélgetésbe.

- Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő hangerővel, hangsúllyal és tempóval tudják kifejezni, a szituációnak megfelelően
- Aktív és passzív szókincsük gazdag és árnyalt, képesek kifejezni önmagukat
- Egyszerű és összetett mondatokat használnak, miközben törekednek a nyelvtani egyeztetésre, beszédükben minden szófajta és mondatfajta megjelenik
- Értik és használják a névmásokat, névutókat, jelen – múlt - jövő időt
- Érdeklődéssel vesznek részt a különböző tevékenységekben.
- A környező világ jelenségeit valósághűen észlelik, a jelenségeket globálisan szemlélik.
- Képesek hosszabb idejű figyelem-összpontosításra.
- Észrevesznek egyszerűbb összefüggéseket.
- Felismerik a problémahelyzeteket, s törekednek megoldásukra.
- Képzleti működésük közeledik a valósághoz.
- Ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban is.
- Működik emlékezetük.
- Életkoruknak megfelelő érzékeléssel, észleléssel, alkotóképességgel, kreativitással képzelettel, logikai képességekkel rendelkeznek.
- Ellenőrzik saját tevékenységüket, segítséggel észreveszik hibákat, és törekednek az önértékelésre.
- A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodásuk mellett felfedezhető az elemi, fogalmi gondolkodás.
- Aktívan részt vesznek a különböző óvodai tevékenységekben és képesek azokban elmélyülni, alapvető ismereteik vannak közvetlen környezetéről, képes figyelmüket szándékosan és tartósan irányítani, növelni, megosztani, felismerik az ok – okozati összefüggéseket .
- Kialakult életkor specifikus beszédértésük beszédfigyelmük, testséma ismeretük, finom motorikus, laterális térészlelő képességük, téri tájékozottságuk, térbeli mozgásfejlettségük, rendelkeznek probléma felismerő és megoldó képességgel.
- Lelkileg egészségesek, nyitottak, érdeklődők, készek az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek, egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni a feladatok megértésében, egyre eredményesebb végzésében.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességeiknek megfelelő fejlettségi szintre jutnak, speciális szakemberek bevonásával. A gyermekek

egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, differenciált személyiségfejlesztéssel, öndifferenciálás fejlődésének elősegítésével, a hátrány- kompenzálás és tehetséggondozás, a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozásával , a játékban és szervezett tevékenységekbe egyaránt.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZ

Cél:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése, alkalmazkodva az egyéni fejlettséghez, biológiai ritmushoz.
- A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Feladat:

- Átgondolt napirend, heti rend kialakítása.
- Megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Alapelvek:

- A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- A pedagógus az egész napos tevékenysége során teljes személyiséggel nevel.
- A napirendet és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- A napirend hozzájárul a gyermek szociális, mentális és szomatikus fejlődéséhez.
- Heti rendünket a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek szervezésével valósítjuk meg.
- A játék kitüntetett szerepének szem előtt tartása.
- Az egész nap folyamán lehetőség szerint érvényesül a rugalmasság, folyamatosság.
- A mindennapokban a rendszeres edzés, mozgás lehetősége biztosított.
- Jussen elegendő idő a testi szükségletek, esztétikus, higiénikus gondozási feladatok elvégzésére.
- Napirend, heti rend a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére.
- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

Személyi feltételek:

- A gyermekcsoportban a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi.
- Az óvodában dolgozó felnőttek viselkedése legyen modell a gyermekek számára.

- Az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő személyzet együttesen járuljon hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez.

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosításának alapja az Óvodai nevelés országos alapprogramját és az Eszköznormát vesszük figyelembe.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a **tárgyi feltételeket** mindig a sérülés specifikuma határozza meg.

A csoportszervezési formák.

Heterogén (vegyes) csoportokban történik a nevelés.

A csoportkialakítás szempontjai:

- A gyermekek érdeke.
- A szülők kérése.
- Az óvónők nevelési elképzelései.
- Speciális célok (sajátos nevelési igényű gyermekek)
- Objektív körülmények.
- Törvényi előírás a csoportlétszám meghatározásáról.
- Nevelési program megvalósíthatósága.

AZ ÓVODA KAPCSOLATTARTÁSI RENDSZERE

5.1. A család, szülőkkel való kapcsolat

Az óvoda és a család kapcsolatának feladatait az egyes nevelési területeken már érintettük.

Cél:

Sikeres óvodai nevelésünk érdekében jó partneri kapcsolatok kialakítása, ápolása.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása, törekvés a külhoni magyar óvodákkal való kapcsolatépítésre és –lehetőség szerint– szakmai kapcsolat fenntartására.

Feladat:

A hatékony együttműködés legmegfelelőbb formáinak megválasztása, működtetése (szóbeli, digitális vagy papír alapú).

Alapelvek:

- A nevelésben a család szerepe elsődleges, az óvoda épít rá és kiegészíti azt,
- Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást és a segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő ezt elfogadja.
- a kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenysége során,
- az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában,
- legyenek tájékozottak a „ helyi nevelési programról „ kialakításában, beválásának figyelemmel kísérésében képviselői által vegyenek részt

Óvodánkban a szülők képviselőt a Szülői Munkaközösség látja el, mely Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazottak, és a vezető irányításával vesz részt az óvoda életében.

Kialakult kapcsolattartás formái:

- napi beszélgetések, információ a gyermek állapotáról,
- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- nyitott óvoda meghirdetése (a szülő bármikor betekinthez az óvoda életébe, napi munkájába egy feltétellel jelenlétével nem zavarhatja a csoport életét),
- az 5-6-7 éveseknél kivétel nélkül minden szülő látogasson el legalább egyszer az óvodába,
- közös programok szervezése szülőkkel (gyermeknap, kirándulások stb.)
- szülői munkaközösségi programok (rendezvények, társadalmi munka), mely által anyagi támogatást is nyújt.

5.2. Kapcsolatok külső intézményekkel, Iskola

Kapcsolatainkat környezetünk adottságai határozzák meg. Fontosnak tartjuk az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenetet, így az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, az együttműködést. Az óvoda iskola-előkészítő munkája akkor eredményes, sikeres, ha a gyermekek örömmel, bizalommal és érdeklődéssel várják az iskolát. Az óvónő szoros nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógussal. Tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.

A családok és a gyermekek egyéni helyzetét és jellemzőit ismerve segítse az iskolába lépés zavartalanságát.

A hatékony együttműködés érdekében ismerje meg az iskola nevelési elveit, adjon lehetőséget a tanítónak az óvodai nevelési módszerek, eljárások megismerésére. Adjon tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.

Tegyenek kölcsönös látogatást, a gyermekek ismerkedjenek leendő tanítójukkal. Az óvónő kísérelje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését.

A fejlettség szerintit beiskolázásra az óvónő folyamatos megfigyelése, tapasztalatai és az orvosi szakvélemény alapján kerüljön sor. Ha a beiskolázás eldöntéséhez kiegészítő vizsgálatra van szükség, forduljon a Nevelési Tanácsadóhoz.

Közművelődési intézményekkel

Könyvtár, Kazincbarcikai Művelődési Központ - sajátos lehetőségeit tudatosan használja fel az óvónő a nevelőmunkában. Ezeket úgy válogassa, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, lehetőleg úgy építse be a nevelőmunkába, hogy ne zavarja a gyermek napirendjét, pihenését, válogasson a kínálatból igényesen.

Ismerkedjenek a könyvtárral, 1-1 könyvet kölcsönözzenek az óvodai kezdeményezésekhez, tevékenységekhez. Vegyenek részt óvodás gyermekek részére szervezett néhány báb-és színházi előadáson, egy-egy kiállításon^ egy-egy alkalommal gyermekmunkák kerüljenek kiállításra. Az óvónő kapcsolódjék be az

óvodáskorú gyermekek számára szervezett speciális programok megszervezésébe, szakértelmével segítse a közművelődési intézményekben folyó munkát.

Környezetünk adottságaiból adódóan kapcsolatot tartunk az óvoda orvosával, védőnőjével az egészséges életmód, egészségmegőrzés érdekében.

Önkormányzatunk folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodában folyó munkát, a képviselő-testület előtt beszámolunk meghatározott időszakokban a nevelőmunkáról, az óvoda életéről. Vizsgálják a fenntartás, működés feltételeit, szükség esetén támogatják kéréseinket, pályázatainkat.

A Pedagógiai Szakszolgáltató Intézettel a kapcsolatot is szorosan tartjuk. A Nevelési Tanácsadó segítségét kérjük szükség esetén és a beiskolázás zavartalan lebonyolítása érdekében. Az általuk szervezett továbbképzéseken részt veszünk, az ott hallottakat felhasználjuk nevelőmunkánkban.

Óvodánk partnerei:

- család,
- Szülői Szervezet,
- Kazincbarcikai Összevont Óvodák tagóvodái
- Fenntartó Polgármesteri Hivatal,
- Más települések óvodái,
- Iskolák,
- Pedagógiai Szakszolgáltató Központ,
- Barcika ART Kft.,
- Szociális Szolgáltató Központ,
- Egészségügyi szervezetek,
- Egyházak
- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
- Közlekedés Tudományi Intézet Nonprofit Kft

VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS TEVÉKENYSÉGRENDSZERE

Játék

„A játék nem más, mint a lélek megnyilvánulása .

Segítségével olvashatóvá válik a lélek..."

(Ancsel Éva)

Cél:

- A játék mindennapi, legfontosabb, a pszichikumot, kreativitást, a gyermek személyiségét fejlesztő, élményt adó tevékenység legyen.
- A játék örömforrást jelentsen, a gyermekek belső szükségleteinek, vágyainak kielégítését szolgálja.

Feladat:

- Élményszerű, elmélyült játék kibontakozásának segítése. Változatos lehetőségek kínálása a gyerekeknek, amiből szabadon választhatnak (hely, idő, eszköz, élmény)
- Utánozható minta adása, tudatos pedagógiai jelenlét.

Alapelvek:

- A játék az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, ugyanakkor a gyermek legfőbb, legfejlesztőbb tevékenysége és egyben pszichikus szükségletének színtere is.
- A gyermek tiszteletben tartása társként elfogadása.
- Átgondolt napirend – hosszantartó, zavartalan játék lehetősége.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- Az óvónő szerepe a játékban:
 - érvényesüljön a modellnyújtó szerepe,
 - tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó állandó jelenléte,
 - az indirekt irányítás felelőssége.
 - feltételteremtő tevékenysége.

A fejlesztés tartalma:

Jó játék akkor alakul ki, ha a gyermekek megfelelő tapasztalatokkal rendelkeznek és van élményük, amit megjeleníthetnek játékukban. A játék témája, tartalma nagy részt a gyermekek valóságról szerzett benyomásairól, tapasztalataitól, ismereteitől függ, ezért arra kell törekedni, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék környezetüket, részesei legyenek az eseményeknek.(pl. orvosi rendelő, szüret, betakarítás, búcsú stb.)

Jót és jól játszani a gyermek dolga - ezt csak akkor teheti, ha megfelelő körülményeket, feltételeket biztosítunk számára.

Első sorban olyan nyugodt, barátságos, kiegyensúlyozott légkört, melyben a gyermeknek módjában áll kiválasztani a számára legvonzóbb játéktevékenységet, módjában áll nézelődni, válogatni és dönteni, hogy mit és kivel kíván játszani.

A jó játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható anyagokra, játékszerekre van szükség. A hagyományos játékok mellett a természetes anyagokból készült játékok és a természetben található, évszakonként elérhető anyagokból készített játékszerek, eszközök, nagyszerű kiegészítők a falusi környezet adta élményanyag kivetítésének a játékban.

A játékeszközök szabad birtoklása joga a gyermeknek, ennek a feltételnek a biztosításával az elmélyült, hosszan tartó játékot, a játék zavartalanságát segítjük elő. Az újonnan jött társ befogadása, ill. elutasítása, az otthonról hozott eszköz birtoklása, ill. annak differenciált megosztása szintén a jó játék feltételei közé tartozik.

Az elmélyült, nyugodt játékhoz állandó és ideiglenesen kialakított játszóhelyek szükségesek.

Szabályokat az eszközök rongálása, egymás játéktevékenységének zavarása és a következő tevékenység akadályozása esetén alkalmazunk.

Folyamatos napirendünkkel folyamatosan alkalmazkodunk a játék feltételeihez, csak annyi helyet és csak a szükséges időre veszünk igénybe egyéb tevékenységre (pl. reggelizés), amennyi feltétlen szükséges. Igyekszünk biztosítani, hogy a gyermekek visszatérhessenek eredeti tevékenységükhöz.

A játékidő nagy részét a gyermekek által kezdeményezett, spontán kialakult játék tölti ki. A gyermekek egyéni képességeitől függően szükség van az óvónő által kezdeményezett és irányított játékokra is. A játékirányítás alapvető sajátossága, hogy közvetett.

Az óvónő a játékban elsősorban partner szerepet tölt be, együttműködik és segít, de csak olyan szinten és mértékben, amennyiben az adott gyermeknek, adott szituációban szüksége van. A segítség módját mindig a konkrét játékhelyzet, a gyermekek igénye és fejlettsége határozza meg. Közvetlen beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró gyermek esetében van szükség.

Az óvónő változatos szervezéssel érje el, hogy szívesen tartózkodjanak a gyermekek a szabadban, kezdeményezzen mozgásos, és népi játékokat is.

A játék örömét fokozza, ha az óvónő maga is szívesen részt vesz benne, szeret játszani, ismeri a gyermekek érdeklődési körét, tapasztalatait, élményeit, játékuk jellemzőit.

A gyermekek fejlődését elősegítő játékfajták óvodáskorban. Ismeretünk azért fontos, mert mint fő tevékenységi forma, a gyermekek képességeinek kibontakoztatásában, fejlesztésében nagy szerepet játszanak.

Az óvodáskort megelőző fejlődési szakaszban a gyermekek a tárgyi cselekvések egész sorát sajátítják el és gyakorolják. Ezek a gyermekkor minden időszakában újra megjelennek, valahányszor a gyermek egy új képességet szerez. A gyakorlójáték gyakorisága a beszéd megjelenésétől kezdődő fejlődéssel együtt csökken. Fontos, hogy megfelelő mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat biztosítsunk. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeként is. Akkor kell erre figyelni, ha a gyermek kizárólag a gyakorlójáték szintjén marad. A gyakorlójáték keretei között bontakozik ki a szerepjáték, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta.

A vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok.

Kísérjük figyelemmel a gyermekek szerepjátékát, a gyerekek kérésére vegyünk részt abban, jelenlétünkkel, viselkedésünkkel adjunk mintát.

A szerepjátékban számos eszközre van szükségük a gyerekeknek, ezeket alkalomadtán az óvónővel közösen készítik el, barkácsolják össze, melyet fantáziájuk szerint szabadon használnak fel. Néphagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolva pl. betlehem, háromkirályok koronák, farsangi álarcok stb. A szerepjátékot gazdagítja a gyerekek irodalmi élményeire épülő dramatizálás, bábozás.

A gyermekek kötetlen módon játszhatnak el ezeket az élményeket. Adjunk módot, hogy szándékuk szerint átformálják, vagy szőjék tovább a történetet. Gondoskodjunk jelmezekről, kellékekről, eszközökről. A báb mögé bújva a félénkebb, visszahúzódóbb gyermekek is szívesen szólalnak meg. Legyen a báb állandóan jelen, kézközeiben, legyen alkalmunk minden tevékenység közben szabadon használni.

A gyermekek játéku során valamilyen szabályhoz alkalmazkodnak. Minden szinten, minden formában szabálytanulás folyik, nem szándékosan, utánzás útján, aktív tevékenységgel a sokszoros újrajátszás és variáció lehetőségeivel. Megjelenik már a gyakorlójátékban is, ezek még nem tudatosan vállalt szabályok.

A szabályjátékok egyes fajtái a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik. Megtanulják a magatartás alapvető formáit: szerénységet, mértéktartást, eredményre törekvést, kudarcátürelést. Ezt a játékfajtát akkor szeretik meg igazán a gyerekek, ha érdekes és vonzó, a szabály érthető számukra, betartásuk nem okoz nehézséget. Az óvónő részvételét, figyelmét ez a játékforma különösen megkívánja. Mindennapjainkban természetes módon jelennek meg a népi játékok, amelyek valamely jeles naphoz, népszokáshoz kötődnek.

Szervezési elvek, keretek:

- Folyamatos, rugalmas napirenddel biztosítani tudjuk, hogy a nap során a legtöbb időt a játék töltse ki.
- A játék során a spontán játék kerüljön túlsúlyba.
- A játék a gyermek élményire, érdeklődésére, fejlettségére épüljön.
- Az indirekt irányítás felelősségét a játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakult játéktudatuk.
- Képesek élményeiket, érzelmeiket kifejezni a játékban.
- A társaikkal együtt játszanak.
- Játéku elmélyült, egyes játéktémát több napon keresztül is képesek folytatni.

- Képesek önállóan a játék előzetes, közös tervezésére, a szerepek kiválasztására, elosztására, a játékszerek és eszközök megválasztására, a szabályok betartására, a használt játékok helyre rakására.
- A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A játék során kommunikációjuk kulturált, kifejező és érthető.
- Képesek saját maguk eszközt készíteni a játéktevékenységekhez.
- Megtanulják játékuk közben konfliktusaikat intelligensen kezelni, társas kapcsolataikban megjelennek az óvoda által preferált viselkedési normák.
- Alkotó gondolkodás, kreativitás mutatkozik játékukban.
- Tudnak irányítani, társaikkal együttműködni, vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Képesek ismert mesék bábozására, dramatizálására. Az ehhez szükséges eszközöket különféle anyagokból képesek az óvodapedagógus segítségével elkészíteni.
- Konstruáló és építő játékelemekből önállóan bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, képesek a különböző eszközök kombinált alkalmazására.
- Elfogadják társaik elgondolásait, logikáját, alkalmazkodnak egymáshoz és a játék szabályaihoz.
- Bonyolultabb szabályjátékokat is játszanak, azok szabályait betartják és erre figyelmeztetik is egymást, képesek az egészséges versenyszellem szülte siker és kudarc elviselésére.
- Képesé válnak a szabadon választható párhuzamos tevékenységek során, közös élmények után tapasztalataikat egyéni képességeik szerint saját készítésű képességfejlesztő játékokon keresztül is feldolgozni, elmélyíteni.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

VI. 1. Műveltségi területek

Verselés, mesélés

Cél:

- Irodalmi élmény iránti érdeklődés felkeltése.
- Önkifejezés, irodalmi élmény iránti érdeklődés felkeltése.
- A gyermekek egyéniségének kibontakoztatása, pozitív személyiség jegyeinek megalapozása- egyéni fejlesztése.

Feladatok:

- A magyaros gondolkodásmód, színes nyelvi sajátosságainak megalapozása.
- Nyugodt légkör, igényes irodalmi anyag, szemléltető eszköz és megfelelő hely biztosítása.
- A gyermekek számára érzéki-érzelmi élmények nyújtása játékos mozgással összekapcsolt mondókákkal, dúdolókkal, versekkel.
- Irodalmi élmény biztosítása mellett adjunk lehetőséget a bábozás, dramatizálás, önkifejezés megvalósításának.
- A gyermek és óvónő által készített szemléltető eszközök és kellékek alkalmazása.

- Nyelvi játékok – drámajátékok alkalmazása.
- Nyelvi képesség differenciált fejlesztése, mesetudat alakítása.
- Az irodalmi élményekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználása.
- A választékos beszéd alakítása, szókincsbővítés.
- Családok meggyőzése az élő mese fontosságáról.

Alapelvek:

- A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Különböző személyiségek, megnyilvánulási formák elfogadása (az inkluzív pedagógia szellemében)
- A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Tartalom:

Az óvónő naponta többször kezdeményezzen verset, mesét, a gyermekek kérésének érdeklődésének, az adott szituációknak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével. Egy-egy mesét hosszabb időn keresztül legyen alkalma a gyermekeknek meghallgatni. A mindennapi mesék hatására segítse elő a dramatizáláshoz

és bábozáshoz szükséges eszközökkel a mese tartalmának kijátszását. Beszéde feleljen meg a helyes magyar beszéd szabályainak: Legyen őszinte a gyermekekkel, igyekezzen önmagát adni, tekintse a gyermekeket partnernek. Teremtse meg a mesehallgatás külső és belső feltételeit, hangulatát (fény, zene, festmény, természeti környezet, stb.). Ossa meg érzéseit, érzelmeit a gyermekekkel. Magatartásával közvetítse, saját élményként élje át a mesékben rejlő üzenetet, azt az igazságot, hogy az ember mindig többre, tökéletesebbre törekszik.

Igényesen válogasson egyéni érdeklődéséből, műveltségéből adódóan a rendelkezésre álló irodalmi alkotásokból. Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz és a gyerekek életkorához, érdeklődéséhez megfelelően kapcsolható. Forrásai a magyar és világirodalom gyermekek számára készült alkotásai, melyek a természeti és társadalmi környezetről szólnak, megvalósítva a gyermek esztétikai- értelmi-érzelmi-erkölcsi fejlődését és fejlesztését.

Óvodánkban a környezet és a néphagyományhoz kapcsolódva választjuk ki az alkalomhoz, a gyermekek érdeklődéséhez, az ismeretnyújtás szintjéhez legjobban illőket. Szerepelnek benne a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi. Az anyag kiválasztás megfelel az óvodás gyermekek szemléletmódjának és világképének.

A szabadidő tartalmassá tételére és a mindennapi tevékenységek színesítésére alkalmazzuk népi gyermekköltészetünk alkotásait: altató, ujjsorolók, mondókával kísért mozgásos játékok, népi eredetű drámajátékok, növényekhez, állatokhoz kapcsolódó, hozzájuk fűződő érzelmi viszonyt tükröző és fejlesztő mondókák.

Irodalmi nevelésünk akkor éri el a célját, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik. Mindennapi életében felismeri azokat a helyzeteket, amelyre ráillenek az irodalmi alkotásokban megismert fordulatok, felfedezik környezetükben a szépet, a jót, és egységében élnek önmagukkal és a világgal.

Szervezeti elvek, keretek:

- Minden lehetőséget felhasználunk az irodalmi élmények átadására, feldolgozására.
- Mindennapos mese lehetőségének biztosítása (délutáni pihenőidő előtt is).
- Az élményszerű mesefeldolgozást az óvónő elősegíti a tevékenységek tudatos megszervezésével- a komplexitás megvalósításával.
- A versek, mesék, saját (kitalált) történetek a gyermekek élményeihez,

tapasztalataihoz is kapcsolódjanak.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul mesetudatuk.
- Örömmel fogadják be az irodalmi élményeket. igényük a mindennapi mesélés, verselés.
- Tudnak tiszta kiejtéssel, természetes hanghordozással, ritmust érzékeltetve, emlékezetből felidézni néhány mondókát, verset, mesét, történet cselekményének mozzanatait.
- Szívesen nézegetnek verses mesés könyveket.
- Várják a mesehallgatást, ismernek magyar népköltészeti, klasszikus és gyermekirodalmi alkotásokat.
- Igénylik az irodalmi élmények változatos forrásait.
- Vannak kedvenc képeskönyveik, meséik, értékelik, tisztelik a könyvet.
- Ismert mesék lényeges mozzanatait ki tudják emelni, időrendben fel tudják idézni, "újra-alkotni".
- Képesek megkezdett történetet befejezni, kitalálni saját történetet, mesét, használják a népmesék kifejezéseit, színes nyelvi sajátosságait.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak, kezdeményeznek mesélést, bábozást, dramatizálást, melyek során kihasználják az önkifejezés lehetőségeit.
- Az irodalmi élményeket vizuális módokon is feldolgozzák, kreatív ötleteik megjelennek saját készítésű díszletek, bábok, játékeszközök alkotása során, melyeket tevékenységeikben felhasználnak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

Ének, zene, énekes játék, gyermeklanc

A mozgással való ismerkedést „abban a korban kell elkezdni, amikor az élmények életre szóló emlékké vésődnek a gyermek agyában, érzelmi emlékezetében „

(Vásárhelyi László)

Cél:

- A gyermekeknek az éneklés örömet szerezzen, belőle társas éneklés, társas zenélés bontakozzon ki, alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását.

Feladat:

- A zenei anyagok igényes kiválasztása, a csoport adottságainak és az egyéni képességek figyelembe vételével.
- Megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és a szervezett formában történő zenek tevékenységekhez.
- A közös éneklés és zenei tevékenységek megszerettetése.
- A gyermekek identitástudatának fejlesztése a népi mondókával, gyermekdalokkal, a népi játékokkal.

Alapelvek:

- A gyermekek zenei képességének elfogadása, tiszteletben tartása.
- Az óvónő mintaadó személyisége a zenei nevelés alapja.
- A zenei nevelést a játékos hangulat jellemzi.
- Elsődleges az élőzene, az óvónő élményt nyújtó tiszta éneklése.
- Az anyagkiválasztás alapja a népi gyermekjátékok anyagából valamint az igényesen megválogatott kortárs művészeti alkotásokból merítkezik.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásának alapja

Tartalom:

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni, a gyermek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig. A jó zenei légkör átszövi az egész napot. Énekeljünk, dúdolgassunk a gyermekek között hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartása, vagy éppen változtatása céljából. Az óvónő hangja a „ zenei légkörhöz „ tartozik, hangszíne, hangereje, egész viselkedésmódja minta a gyermekek számára. Biztosítson megfelelő teret, eszközökét a sikeres zenei neveléshez.

Álljon rendelkezésükre néhány ízléses, szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat bármikor kedvük szerint használhassák. (fejdíszek, szoknyák, botok, ritmushangszerek stb.)

Az énekelgetés, a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltésére. Az énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyermekre, örül a közös játéknak, kedvet kap, utánozza és maga is énekelgetni kezd. Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, spontán, kötött, kötetlen keretű szervezett

foglalkozásokon egyéni érdeklődésük alapján. A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll.

Ehhez kapcsolható az állatok hangja a természetben, környezet hangjai, ezek újra felidézése, hangutánzással való kiegészítése, hangutánzó játékok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű mozgásformák, táncos jellegű mozdulatok színesítik a zenei tevékenységet.

Az óvónő feladata, hogy biztosítsa az éneklés, a mozgásos játékok gyermekek által kezdeményezett alkalmainak lebonyolítását, a kezdeményezések mozgás-és zenei anyagának a gyermek életkori sajátosságaira épülő kiválasztását, kapcsolódását, környezeti és hagyományápoló elképzeléseinkkel. Biztosítsa, hogy a gyermekek a nap bármely szakában próbálkozhassanak zenés tevékenységekkel. Segítse a gyermekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, fantáziájának fejlődését.

Tartsa tiszteletben a gyermekek jogát a tevékenység elutasítására, s engedje bekapcsolódni bármikor a gyermek szándéka szerint. Ezáltal biztosíthatjuk, hogy a visszahúzódó, félénk, szégyenlős gyermek is feloldódik, s nem kerül kudarchelyzetbe.

A~szerepcserés játékoknál lehetőleg minden gyermek kerüljön sorra. Legyen tisztában a lányok által játszott és a fiúk által kezdeményezett játékok tartalmának különbözőségével. A készségfejlesztő feladatok egymásra épülnek és mindaddig előkerülnek és felszínen vannak, ameddig az minden egyes gyermek sajátja nem lesz.

A óvónő ismerje a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy munkáját-tudatosan tudja megtervezni:

- éneklési készség (tisztá éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése),
- a zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk- hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése),
- a ritmusérzék fejlesztése, (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, gyermekhangszerek),
- a zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallam-motívumok, ritmusmotívumok),
- zenei alkotókészség fejlesztése,
- a zene hallgatására nevelés.

Hagyományápoló programunkban fokozottan építünk népi gyermekjátékokra, dalokra, mondókákra, néptáncra és a népszokásokból adódó egyéb zenei anyagra.

Az évszakhoz, népszokásokhoz kapcsolódó dalok, játékok, táncok kreativitásra serkentik a gyermekeket, és fokozott együttműködésre készítetik őket.

Az együttmozgás és együtt éneklés élménye kibővül a helyszínen szerzett környezeti tapasztalatokkal, élményekkel, mely által színesebbé válnak hétköznapijaik, kifejezésre kerülhetnek érzelmeik, és viselkedésükkel környezetükre is visszahatnak. A zenében, (mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely célunk és eredményünk egyaránt.

Szervezési elvek, keretek:

- Figyelembe vesszük az egyéni készségeket, képességeket a csoport összetételét.
- Kötött és kötetlen tanulási forma egyaránt választható.
- A zenei képességfejlesztés elsősorban egyéni és mikrocsoportos formában történik.
- A spontán adódó lehetőségek kihasználása a képességek fejlesztésére.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Éneklés, mondókázás, zenélés során pozitív érzelmi viszony alakul ki a közös zenei tevékenységek iránt.
- Egyéni képességeiknek megfelelően tisztán, szép szövegkiejtéssel tudnak mondókákat, dalokat hangoztatni, énekelni.
- Önállóan kezdeményeznek dalokat, mondókákat, dalosjátékokat.
- Természetes járásnak megfelelő tempóban énekelnek, mondókáznak egyénileg és csoportosan is.
- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat és pontosan tapsolnak vissza szöveges ritmusmotívumokat.
- Jól ismert dalokat, mondókákat felismernek dallamáról, ritmusáról.
- Tudnak dallammotívumokat elbújtatni, jelre hangosan és magukban énekelni.
- A természet és környezet hangjait felismerik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit (zörej- és beszédhangok).
- Ismernek néhány hangszert, ismerik megszólaltatásuk módját és felismerik azok hangját.

- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától és kifejezik cselekvéssel, énekkel, mozgással és szavakba foglalva.
- Ritmushangszereket használva lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelve képesek dalok, mondókák kíséretére, ritmus zenekar alakítására.
- Megérzik a zenei motívum hosszát és azt mozgással térben szemléltetik.
- Képesek körbejárni, térformákat alakítani kézfogással, szép testtartással. Egyszerű táncos és egyensúlyváltást kívánó mozgásokat esztétikusan megformálni, örömmel végezni.
- A zenei nevelés során kialakul zenei kreativitásuk, improvizatív készségük, mely dallamrögtönzésben-; dalokhoz, negyed szünet érzékeltetéséhez játékos mozdulatok, játék nélküli dalokhoz egyszerű játékok kitalálásában nyilvánul meg.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott élő zenét, a népdalokat, más népek dalait, a műzenei szemelvényeket.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:

- Alakuljon, folyamatosan fejlődjön a gyermekek esztétikai érzéke, a szép iránti nyitottsága, gazdagodjon térforma és színeképzete, belső képi világa.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva.

Feladat:

- A látó, érzékelő rendszer, keresztcsatornák, térpercepció, testséma, alaklátás és formaállandóság, a nagy és kis mozgások fejlesztése, manuális érzékelés, finommotoros mozgás, színészlelés fejlesztése.
- Szabad alkotó munka támogatása (idő, hely, eszköz biztosítása, változatos anyagok, különböző technikai alapelemek, eljárások megismertetése).
- A környező világ felfedezése során szerzett élmények, tapasztalatok vizuális megjelenítése.
- Egyéni képességfejlesztés biztosítása, tehetséggondozás.

- Művészeti kultúránk alapjaival való ismerkedés.
- A gyermeki alkotások bemutatása, tehetségek bátorítása.

Alapelvek:

- Minden gyermekmunka alkotás.
- Maga a tevékenység és annak öröme a fontos.
- A gyermeki szükséglet figyelembevétele. (érdeklődésnek, kívánságának kielégítése)

Tartalom:

Az óvodás gyermek az őt környezetéből érő spontán vizuális ingerek és a szervezett foglalkozások hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik. A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindegyiket újraalkotja.

A csoportban a gyermekek rendelkezésére áll: a megfelelő hely és a gyermekek által elérhető, bármikor elővehető eszközök, a csoportszoba berendezése,, szabadban homok, kavics, zászlók, szalagok, farönkök, festék, víz, természetes anyagok, szerszámok stb. - különböző minőségű papírok, dobozkartontól a selyempapírig, különböző eredetű és vastagságú fonalak, festékek, különféle ragasztók, ecset, ceruza, kréta, toll, olló, fűrész, kalapács, szög, tű és cérna.

Az óvodai élet során sokféle tevékenység szervezésére, kezdeményezésére van lehetőség. Az eszközökhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása, a velük való ismerkedés csoportosan, vagy egyénileg történik, a tanulás feltétlen egyénre szabott.

Ott és akkor segítünk, amikor szükség van rá: fogások, eszközhasználat, időrendiség a folyamatban. A megértésről való meggyőződés, a fogalmak tisztázása, pontos magyarázat és bemutatás után figyelünk a pontos megtanulásra és elegendő időt biztosítunk a kellő begyakorlásra. Fontos, hogy a gyermek még a gyakorlás időszakában megkedvelje az adott tevékenységet, ne akarjon kimaradni semmiből. Újabb technika bemutatása csak a készség szint elérése után következhet.

Óvodánkban havonta és hetente számba vesszük a környezet változásából és az azokhoz kapcsolódó jeles napok szokásaiból, ünnepek tartalmából adódó lehetőségeket, az oda illő

anyagokat, a velük kapcsolatos eszközöket, technikákat. A természet és a hagyomány gazdag választékot biztosít a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka gyakorlására.

Hangsúlyos szerepet adunk közvetlen környezetünk nemzeti jellegű alkotásainak, szín és formavilág, technika és anyag otthont idéző, nyugalmat és harmóniát árasztó tárgyainak.

Ismerkedünk műalkotásokkal és népművészeti elemekkel, nemzeti szimbólumokkal.

Nap, mint nap biztosítjuk a gyermekek kapcsolatát, találkozását azokkal az anyagokkal, élőlényekkel (növények, állatok), amelyek egy későbbi állapotukban életük egy-egy területén velük vannak. Az óvónő felkészültsége lehetővé teszi a környezeti és hagyományápoló programból adódó feladatok sokszínű megoldását.

Szervezési elvek, keretek

- Az ábrázoló és kézimunka tevékenységformái a mindennapi játékba integrálódnak, egész nap folyamán a technikai eszközök szabadon állnak a gyermekek rendelkezésére.
- Tudatosan irányított kötetlen formájú mikro csoportos tevékenységet szervezünk.
- gyermekdalok, mondókák gyakorlására, és a zenehallgatásra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ceruzanyomatuk biztos és megfelelő. Finommotorikájuk kialakult.
- A gyermekek munkáikban az őket körülvevő világ jellemzőit megjelenítik vizuális formában.
- Formaábrázolásuk változatos.
- Vannak ismereteik művészeti kultúránk alapjairól.
- Emberábrázolásukban megjelennek a rész formák, egyéni vonásokat is tartalmaznak, felismerhetőek.
- Alkotásaikban az elsajátított technikákat tudják alkalmazni.
- Az eszközöket megfelelően használják, tisztán dolgoznak.
- Saját elképzeléseiket, önállóan képesek megvalósítani.
- Ismerik, változatosan és bátran használják az alapszíneket és azok árnyalatait.
- Egyszerű formákat létrehozhatnak, mintáznak.
- Térben alakzatokat építenek, kiterjedéseket felismernek.
- Önállóan és csoportban is alkotnak.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az

Mozgásfejlesztés

Cél:

- A gyermekek egészségének megóvása, harmonikus fejlődésük elősegítése.
- Természetes mozgáskedvük fenntartása, testi képességeik fejlesztése, mozgáskultúrájuk alakítása.

Feladatok:

- a fizikai állóképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom növelése,
- nagy és finom mozgások és a fizikális erőnlét fejlesztése, egyensúlyfejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék fejlesztés,
- testséma fejlesztése : testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, testfogalom, kezesség, dominancia,
- a vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, ill. azt kiegészítő mozgások,
- a problémamegoldó képesség erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- mozgással kapcsolatos szókészlet fejlesztése,
- egészséges versenyszellem kialakítása.
- mindennapi mozgás biztosítása.
- szabadlevegőn való tartózkodás kihasználása.

Alapelvek:

- Minden képességfejlesztés alapja a mozgás.
- A gyermekek mozgásfejlesztésének alapvető eszköze a játék.
- Egyéni fejlődési ütemük figyelembe vétele, képességeik, adottságaik elfogadása, tiszteletben tartása.
- A motoros képességek fejlesztése alapját képezi az értelmi-, szociális-, és anyanyelvi képességek fejlesztésének is.

A mozgásfejlesztés tartalma

A mozgásprogram - a gyermekek kötetlen mozgástevékenységének biztosításával, a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel és ügyességfejlesztő sportprogramok fejlesztésével - teljesíthető.

A szabad mozgástevékenységnél cél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése, a tudatos környezetalakítás. Kísérletezhessenek kedvük szerint, korlátozás nélkül, bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon.

A frissítő testnevelés a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését. Naponta két alkalommal szervezzük, időtartama a gyermekek fejlettségétől függ. Mozcásanyaga a testnevelési foglalkozások mozgásanyagához kapcsolódik. Helyszíne a csoportszoba, ill. az udvar.

Testnevelési foglalkozások: kötelezően szervezett tevékenységek, amelyek természetesen nem jelenthetnek kényszert a gyermek számára. A csoportban hetente két alkalommal van foglalkozás, abból az egyik helyettesíthető valamilyen kötött keretű sportfoglalkozással. (verseny és ügyességi játékok, hosszabb gyalogtúra egyetlen terepen.) A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el, fontos, hogy folyamatosan mozogjanak, és a mozgás öröm legyen számukra.

Ügyességfejlesztő sportprogramok

Elsődleges célja az egészséges életvitel megalapozása, a családi nevelés a család életmódjának befolyásolása.

A mozgásos játékoknak különösen nagy szerepe van a nyári időszakban, a nyári élet tartalmasabbá válik általa, a víz és a levegő edző hatását kiegészítik, erősítik.

Programunkból adódóan előtérben vannak a népi játékok, mozgásos, eszközt igénylő ügyességi játékok (ugrókötelezés, ugróiskola, adj király katonát stb.), és a jeles napokhoz kapcsolódó versenyjátékok, ügyességi játékok.

Például:

- pünkösdi királyválasztás - erőpróba, ugrás, mászás,
- szüreti bíróválasztás - emelés, tolvaj megbüntetése, játékos mozgás elvégzésével,
- gyermeknapi akadályverseny - szülők, gyermekek együtt versengenek.

A csoport berendezésénél, az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, a csoportba járó gyermekek egyéni mozgásszintjét és mozgásigényét. Biztosítjuk az udvaron a nagyobb mozgást igénylő játékok számára a megfelelő helyet és kihasználunk minden lehetőséget.

A gyermekek napját az óvodában úgy szervezzük, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen az a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere igényel. Mozgásukat az óvónő csak akkor korlátozza, ha az veszélyt jelent saját magára, vagy társára. Az óvónő mintaadó magatartásával járuljon hozzá ahhoz, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához, és az öröm forrása legyen.

Szervezési elvek, keretek:

- Testnevelési foglalkozás (heti 1-2):
 - képesség fejlesztés
 - testnevelési játékok
- Mindennapos mozgás:
 - mozgásos játékok
 - szabadtéri mozgások
- Egyéb lehetőségek:
 - túrák, kirándulások
 - játékos vízhez szoktatás (5 éves kortól)
 - énekes, mozgásos játékok
 - -prevenciós testnevelés
 - sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, mozgásfejlesztő óvodapedagógus irányításával

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Mozgásigényük és a mozgás iránti pozitív beállítódásuk kialakult.
- Mozgásuk koordinált összerendezett.
- Természetes nagymozgásaik kivitelezése egyre pontosabb, megváltozott körülmények között is biztosan tudják alkalmazni. Finomabb, apróbb mozdulatok elvégzésére képesek, melyek segítik a mozgáskombinációk megvalósulását.
- Cselekvőképességük erőteljes, megfelelően gyors, mozgásuk kitartó.

- Egyensúlyoznak különböző mozgáshelyzetekben, képesek a biztos egyensúlyi helyzet megtartására.
- Testséma ismeretük pontos, térben és időben megfelelően tájékozódnak.
- Testnevelési játékokban ismerik az egyéni, csoportos, sor- és váltóversengést, játszanak felnőtt segítségével vagy önállóan, a szabályok pontos betartásával. Értik az egyszerű vezényszavakat.
- Bátran mernek próbálkozni, kudarcűrőképességük fejlett.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

- Sokoldalú megtapasztalás útján a gyermekek **környezetben való biztos eligazodásának, tájékozódásának**, ökológiai szemléletének és környezettudatos magatartásának alapozása, formálása a fenntarthatóság szellemében.

Feladat:

- A fenntarthatóságot biztosító személyiség, magatartás és attitűdformálás: érdeklődés, kíváncsiság, érzelem, másokra való odafigyelés, különbözőség elfogadása, empátia, segítő magatartás, tolerancia.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának segítése, döntési képességük fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Folyamatos megfigyelésekkel **tapasztalások, élmények biztosítása.**
- Szűkebb és tágabb környezetünkben való biztonságos **eligazodás, tájékozódás gyakoroltatása.**
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, értékek beépítése a nevelési folyamatba.
- A közösséghez való tartozás élményének biztosítása.
- A nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek, szeretetének, védelmének kialakítása.
- A környező világ megismerése közben matematikai tapasztalatok biztosítása.
- Változatos szervezeti keretek biztosítása.

- Környezetvédelem.
- **A közlekedésre neveléssel a szociális kompetenciák formálása, közlekedési magatartás – közlekedési kultúra, attitűd – fejlesztése.**

Alapelvek:

- A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti.
- A személyes példamutatás mintául szolgál.
- Tudatos szemléletformálás.
- A környezeti nevelés beépül az óvodai élet mindennapi tevékenységeibe.
- Építünk a gyermekek természetes kíváncsiságára.
- A képességfejlesztés alapja az egyéni megtapasztalás.
- Az ismeretszerzés ökológiai alapokon történik.
- A helyi értékek megismertetése beépül a környezeti tapasztalatszerzésbe.
- A környezetvédelmet is tanítani kell!
- A játékosság elve érvényesül.

Tartalom:

A természeti és társadalmi környezet megfigyelése és tapasztalatok szerzése
Néphagyományok ápolása.

Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, szükségleteiről, munkájukról, a családtagok jogairól, egymáshoz való viszonyáról, az együttélés konkrét tapasztalatairól.

Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, a részvétel, az őszinte együttérzés, a segítő szándék, a megértés. Magatartásukban nyilvánuljon meg a tolerancia és az önfegyelm.

Az óvoda új környezet a gyermek számára, ezért fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Megismerése során egyre nagyobb biztonsággal és otthonossággal mozog az óvodai környezetben. A gyermekek ismerjék a felnőttek óvodai munkáját, saját közreműködésükkel ők is hozzájárulnak környezetük ápolásához.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető foglalkozásokról. Legyen tapasztalatuk az orvos, a védőnő munkájáról. Ismerjék a gyógyszerek használatát, a baleset megelőzést.

Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét, gyakorolják önálló tisztántartásukat.

Látogassanak el az iskolába, ismerkedjenek az ott folyó munkával.

Gyakorolják a helyes gyalogsközlekedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket, az óvoda környezetében megtalálható lehetőségeket,- természetes környezetben figyelhessék meg, szerezzenek tapasztalatot, gyakorolják a viselkedési formákat.

Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Időérzékük fejlődjön. Legyen fogalmuk kisebb-nagyobb időegységről.(év, évszak, hónap, hét, nap).

A természeti környezetet az évszakok változásain keresztül közvetlen megfigyeléssel tapasztalják meg.

Az időjárás a természet jellemzői, a színek, fények, formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokat nyújtanak.

A növény és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésének. Védelmüket, gondozásukat, helyszínen is módunkban áll közvetlenül megfigyelni. Környezetünk minél alaposabb megfigyelésénél fontos és kiemelt szerepet kap a rendszeres séta és kirándulás.

Hagyományápoló munkánkban hónaponként számba vesszük a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napokat, naptári és egyházi ünnepeket, szokásokat és eseményeket.

A mezőgazdasági munkákat is ezeken a kiemelt napokon igyekszünk bemutatni, Ezekhez a napokhoz kapcsolódó állatok viselkedésére vonatkozó és emberi tevékenységeket jelölő szokások megfigyelése, feldolgozása, tapasztalatszerző, ismeretnyújtó óvodai munkánk alapja.

A teljesség igénye nélkül:

Állatokhoz kapcsolódó szokások, hagyományok:

- szeptember 8. Kisasszony nap - fecskék gyülekezése
- szeptember 29. Mihály-nap - állatok téli szállásra hajtása
- november 11. Márton nap - háziszárnyasok, udvar lakói
- február 24. Mátyás nap - madarak viselkedésének megfigyelése
- április 24. György nap - állatok legelőre hajtása

Növényekhez kapcsolódó szokások, hagyományok:

- október 23. - faültetés napja

➤ november 25. .Katalin	- ághajtatás karácsonyra
➤ december 4. Borbála	- gyümölcság hajtatás
➤ december 13. Luca	- Luca búza hajtatás
➤ március 25. Gyümölcshezó Boldogasszony	-gyümölcsfák, kertek megfigyelése
➤ Április 25. Márk-nap	- tavaszi vetések megfigyelése

Évszakváltáshoz kapcsolódó szokások, hagyományok:

➤ szeptember 24.	- csillagászati ősz kezdete
➤ november 31. András nap	őszbúcsúztató
➤ február 2. Gyertyaszentelő	- fény, árnyék hatása
➤ virágvasárnap	- kiskegye hajtatás
➤ május 12-13-14. Fagyosszentek '	- időjárás változás

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. Alapelvünk, hogy a környezet tárgyai, jelenségei egyéb tulajdonságain kívül mennyiségi jellemzőkkel is rendelkeznek.

A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlen szükség van matematikai alapismeretekre. Matematikai alapismeretek alapján lesznek képesek a gyermekek visszahatni a természetre, társadalomra. A környezet mennyiségi és formai viszonyai a környezet megismerésére nevelés feladatkörében jelenik meg. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.

Egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoport tudatot.

A matematikai nevelés elősegíti a gyermek környezetéről szerzett tapasztalatainak feldolgozását.

Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén:

- megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján,
- sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint,
- a számfogalom megalapozása mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,

- tapasztalatszerzés a geometria körében építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése,
- tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt,(fontos feltétele a téri percepció kialakításának),
- tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban (testnevelés, rajzolás, énekes kör-és szabályjátékok stb.)

A matematikai nevelés anyagát nem elvont „ismeretek” alkotják, hanem a környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozásával, az egyéni fejlődés figyelembevételével, a problémamegoldó tevékenység környezetre való kiterjesztésével alakítjuk ki.

Környezetalakítás

A környezet megismerése nevelés alapvető célját akkor éri el, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja. A gyermek tevékenységével tapasztalatokat szerez, azokat feldolgozva visszahat környezetére. A gyakorlás egyik formája a szabad, kötetlen játéktevékenység.

A gyakorlás másik módja a természetes élethelyzetekben történő környezet-átalakítás. Az óvodai élet folyamán a gyakori tevékenységváltáshoz szükség van a környezet megfelelő átalakítására. Játéktér kialakítása meséléshez, bábozáshoz, körjátékhoz, szabályjátékhoz, tornához stb.

Néphagyományok ápolásához kapcsolódóan környezet-átalakításra van szükség akkor is, amikor a gyermekek és szülők által összegyűjtött tárgyakat visszük be szemléltetés, dekoráció, vagy egyéb tevékenységhez.

A természeti környezetből évszakonként összegyűjtött anyagok elhelyezése és a csoportszoba évszakonkénti díszítése is ilyen tevékenység.

Környezetvédelem

A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív érzelmi viszony, mely tiszteletet jelent mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben.

A környezetalakítással és a munkatevékenységgel szorosan összekapcsolódik.

Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, ne rongálják, ne pusztítsák azt. Legyenek tudatában azzal, hogy a környezetszennyezés elleni küzdelem milyen fontos feladat. Tudják, hogy minden élőlénynek joga van az élethez.

A környezetvédelem kiterjed az emberre, mint a társadalmi környezet egyedi és megismételhetetlen egységére. Az idősek tisztelete, a kisebbek, gyengébbek óvása, védelme, a felnőttek munkájának megbecsülése, a környezetvédő magatartás kialakulásának feltétele.

Szervezési keretek, elvek:

- A tevékenységek szervezésénél vegyük figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjét, a csoport összetételét.
- Lehetőségeinkhez mérten mindent természetes élethelyzetben mutassunk meg.
- A témától és helyszíntől függően alkalmazzuk az egyéni, mikro csoportos, csoportos fejlesztéseket.
- A spontán és irányított tanulási forma egyaránt választható.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Ismerik lakóhelyük közvetlen és tágabb környezetét, városuk értékeit, nevezetességeit.
- Ismerik a környezetükben található intézményeket.
- Ismerik teljes nevüket, születési idejüket, lakcímüket, szüleik nevét.
- Képesek a **környezettudatos gondolkodásra**, magatartásra a mindennapokban (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás).
- Kialakul megfelelő értékrendjük a **fenntarthatóságra**, a természeti és épített környezet megóvására.
- Tudatosul bennük a takarékoság fontossága.
- Szeretik és tisztelik a **természetet**, **pozitívan** viszonyulnak annak kialakult rendjéhez, rendelkeznek annak megóvásához szükséges magatartási formákkal.
- Kialakul **természetvédelmi, ökológiai szemléletük**.
- Vannak ismereteik a növényekről, állatokról, részt vesznek gondozásukban, ápolásukban.
- Tudnak különbséget tenni az évszakok között.

- Ismerik a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.
- Rendelkeznek a gyalogos közlekedés és a tömegközlekedési alapszabályokkal.
- Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, kialakul tér-, sík és mennyiség szemléletük.
- Képesek sorozatokat, halmazokat alkotni, összehasonlítani, becsülni, analizálni, szintetizálni.
- Számfogalmuk kialakult. Egyéni fejlettségtől függően minimum 10 – es számkörben.
- Felismernek egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat
- Térben tudnak tájékozódni, megkülönböztetni a jobb-bal irányokat.
- Képesek kifejezni gondolataikat.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembe vételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

Munkajellegű tevékenységek

Cél:

- A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése az óvodai élet során megszerzett és megkedvelt munka, illetve munka jellegű játékos tevékenységeken keresztül

Feladat:

- Lehetőség biztosítása a gyermek számára olyan munkák végzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják személyiségüket.
- Tapasztalat útján fedezzék fel a gyermekek a munka hasznosságát, szükségességét,. a munka végzésére belső motiváció készítse a gyermekeket
- Éljk át a munka örömet, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Becsüljék egymás munkájának eredményét.
- Éljk át az én csináltam, mi csináltuk sikerélményét.
- Tudatosuljon bennük mikor játsszák a munkát és mikor végeznek eredményt hozó munkát.
- A munkavégzés során a higiéniai és balesetvédelmi szabályok betartása, egészség, testi épség megóvására nevelünk.

Tartalom:**Feltételek megteremtése**

Teremtsük meg a gyermekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket. Lehetőségekhez képest kapjanak tartalmilag gazdag, változatos feladatokat. A gyermekek saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezhesse el minden olyan munkát, melyre egészségük károsodása nélkül képesek. Mindezekhez eszközöket kell biztosítani, melyek könnyen kezelhetők legyenek, és ne okozzanak balesetet.

Meg kell teremteni a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Önálló munkavégzéssel adjunk módot, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják. A közvetlen segítség a gyermekek önállóságának és a munka elvégzéséhez szükséges ismereteinek, készségeinek fejlesztésében nyilvánuljon meg.

Napirendben megfelelő időt biztosítunk, hogy a különböző feladatokat a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezzék. Az óvónő és a dajka kezdi a munkát és mintát ad a gyermekeknek a pontos, kitartó munka végzésére.

Munkafajták-munka jellegű tevékenységek**1. Mindennapi élettel kapcsolatos munkák:**

- terítés, törölgetés, söprögetés, teremrendezés, elrakodás (játék, eszközök stb.) reggeli készítés (nagycsoport) naposság.

2. Heti munkanap: egész éven keresztül ugyanazon a napon ugyanaz a munka végzése:

- Játékválogatás, rendezés, portörletés, babafürdetés, babaruha mosás, étel készítése (reggeli elkészítése) zöldség, gyümölcs tisztítás, - darabolás -.
- Évszakhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó alkalmasszerű munkák:
- kerti munka, udvarrendezés, levelek összegyűjtése,
- rendrakás ábrázoló tevékenység után,
- cipőtisztítás mikulásra,
- nagytakarítás, dekoráció kicserélése ünnepek előtt
- születésnap sűtemény készítése,
- cipó-, fánk sűtés,
- jelmezvarrás farsangra,

- kokárdakészítés,
- játékeszközök, babaruhák, könyvek javítása
- segítség a felnőtteknek

A gyermek életkorának megfelelően a szemlélődéstől a konkrét munkáig terjedő folyamat a gyermek számára szabadon választható.

Szervezési elvek, keretek:

A munkatevékenység fajtáit, azok tartalmát, szokásait az ott dolgozó felnőttek közösen alakítják ki, elegendő időt, megfelelő eszközt biztosítva a tevékenységek végzéséhez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket (önkiszolgálás, naposi munka, növény- és állatgondozás, környezet rendjének megőrzése, alkalomszerű munkák, egyéni megbízatások).
- Ismerik a munkafolyamatok egyes mozzanatait és azok sorrendjét.
- Bonyolultabb feladatokat is örömmel végezzenek.
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében, ebben megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- A ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére, a munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét.
- Munkavégzés során képesek az együttműködésre, minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- Megértik mit várnak el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- A munkavégzéshez legszükségesebb eszközök célszerű használatát ismerik, azokat önállóan használják.

6.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Munkajellegű tevékenységeket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemezi.

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai nevelés korábbi gyakorlata a gyermekek egyéni fejlődésének követhetőségét akadályozta, mivel a tevékenységet, követelményeket átlagszinthez, életkorhoz kötötte. A nevelési folyamat korcsoportonként, részekre esve valósult meg a foglalkozásokon, . Óvodáskorban a tanulás nevelésközpontú, a gyermekek nem elméleti síkon ismerkednek az őket körülvevő környezettel, s nem egymástól elszigetelt ismereteket szereznek.

A gyermek legnagyobb értelmi teljesítményét az anyanyelv elsajátítását az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánzási késztetéstől hajtva valósítja meg. Ez a mintakövető utánzás a tanulás legfőbb formája. A tanulási folyamat alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat képezi. Tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül jut el a gyermek.

Tevékenysége során különböző képességei fejlődnek - a cselekvés képességei, megismerő képesség, gondolkodási képesség. A képességek fejlettsége elsősorban tevékenységben érhető tetten és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony. A tanulás, ül. az óvodai nevelés során nincs ilyen, vagy olyan képességfejlesztés, hanem minden hatás komplex, a részeken keresztül az egészre, a személyiségre hat.

Programunk személyiségközpontú, képességfejlesztő, ezért olyan tanulási, szervezeti formát kerestünk, amelyben mindez megvalósulhat.

Cél:

- Sokoldalú cselekedtetés (tevékenység) közben fejleszteni a gyermekek értelmi képességeit, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakításával iskolai életmódra való előkészítés.
- Az óvodás gyermek tapasztalatainak bővítése, komplex személyiség fejlesztés az egyéni képességek figyelembe vételével.

Feladat:

- A tanulást támogató környezet megteremtése, játékos, cselekvéses tanulás feltételeinek biztosítása.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezése
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása.
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, a meglévő tapasztalataira, élményeire, és ismereteire épített változatos tevékenységek szervezése, további tapasztalatok szerzése az őt körül vevő természeti és társadalmi környezetből.
- A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, élethelyzetekben való gyakorlása különböző tevékenységeken keresztül.

- Játékba ágyazott komplex párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezése.
- Kreativitás erősítése.
- Kapcsolódási pontok keresése a nevelési területek között
- Újszerű tanulási módszerek, technikák alkalmazása (IKT eszközök előtérbe helyezése az egyéni fejlettség és az életkori sajátosságok figyelembe vételével).

Programunk szerint a tanulás terén kiindulópontunk: a testnevelés kivételével a kötetlen foglalkoztatási formát tartjuk eredményesebbnek. Lényeges, hogy a gyermekek önként vegyenek részt a kezdeményezésekben, a különböző tevékenységekben, lehetőleg mikro csoportban. A kötetlen óvónői kezdeményezések tevékenységbe ágyazottak, képszerűek, szemléletesek legyenek, minden tevékenység játékos legyen és utánzásra épüljön.

A nyugodt tanulás feltételeit az óvónőnek kell kialakítania: A tanulás alapfeltétele mindenek előtt a meleg - korlátozó , előítélet-mentes, szeretetteljes légkör, melyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket, a gyermek szándékát és döntési jogát. A célszerűen berendezett csoportszoba, a jól átgondolt szokásrendszer, lehetőségek megteremtése a gyermek szükségleteinek kielégítésére:' - közlés, önkifejezés, szereplés, versengés, tevékenységek, stb. mind feltétele nevelési rendszerünkben a tanulásnak.

A tanulási tevékenységet játékidőben, megfelelő helyen, naponta megközelítőleg azonos időben szervezzük. A tanulási folyamatban kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, az önálló feladatvégzést segítjük és halk beszédre, esetenként türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket.

Az 5-6-7 évesek esetében követelménynek tartjuk, hogy feladataikat befejezzék, az "önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében. Mindezt az előbbieken megfogalmazottak szerint és nem iskolai módszerek alkalmazásával kívánjuk elérni.

Tervezésünkben a környezetismeret adja a tanulási folyamat gerincét.

A néphagyomány és a népi kultúra napjainkban is aktuális a jövő irányában is fontos értéket képvisel. A tervünkbe beépített és munkánk során feldolgozott népszokásokon keresztül megéreztetjük a gyermekekkel az összetartozás melegségét, a közös vidámság

örömét, megismertetjük a különböző életmódokat, megtanítjuk tisztelni az idősebbeket, gyakoroljuk a viselkedés és az illem különböző formáit.

Tervezőmunkánkban hónaponként számba vesszük a várható környezeti változásokat, az ehhez kapcsolódó jeles napokat, szokásokat. Ez a két tényező képezi nevelési tervünk kiindulópontját.

Az óvodai nevelés ideje alatt a gyermekek több alkalommal megtapasztalhatják ugyanazt az eseményt (időjárás-változás, környezetváltozás, szokásváltozás stb.) és így egyre magasabb szintű ismeretekre tesznek szert. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét és ennek alapján határozzuk meg az aktuális feladatokat nevelési területenként.

A tervezésben tükröződik az óvónő felkészültsége, műveltségi szintje, önmagával és a gyermekekkel szembeni igényessége.

Az éves nevelési - tanulási tervben megfogalmazottakat HETI TERV szerint valósítjuk meg. A hét első napjaiban, ill. jeles napokon ismereteket, tapasztalatokat nyújtunk, amelyekhez a következő napokban (alkalomadtán azonnal) zenei, vizuális, matematikai, anyanyelvi, irodalmi fejlesztő feladatokat kapcsolunk kötetlen, kötött, alkalmyszerű, rendszeres formában.

Az együttes tevékenységek köre a gyermek számára:

- kényszer nélküli,
- ismételhetek, a tévedések azonnal javíthatók,
- megoldási módot választhat a gyermek,
- felfedezhet,
- kipróbálhat,
- önállósága érvényesülhet,
- ötvöződnek a kötött és a szabadon választott tevékenységek tartalmi elemei és élményszerűek

Tevékenységek heti rendszere		
	Kötetlen	Kötött
Hétfő	Külső világ tevékeny megismerése	Mindennapos mozgás. Tapasztalatszerző séták. Verselés, mesélés
Kedd	Rajzolás, mintázás, festés, kézi munka	Mindennapos mozgás. Verselés, mesélés. Tapasztalatszerző séták.
Szerda	Matematika	Mindennapos mozgás. Verselés, mesélés. Tapasztalatszerző séták.
Csütörtök	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás. Testnevelés.
Péntek	Ének, zene, gyermektánc	Mindennapos mozgás. Verselés, mesélés

Játékba ágyazott komplex tevékenységszervezés, képességfejlesztés a megjelölt tevékenység formákból kiindulva.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek fejlesztési feladatonként naponta egyszer valamelyik formában részt vegyenek. Különösen figyelemmel kísérjük, hogy az **5-6-7** évesek rendszeresen részt vegyenek a tanulási folyamatban.

A kötetlen, alkalmyszerű tevékenységekben szerezzék meg a gyermekek azokat az ismereteket, képességeket, amelyek a kötött foglalkozások feladatainak a megoldására képessé teszi őket. A kudarcok kiküszöbölését rendkívül fontosnak tartjuk, mert a siker öröme motiválja a gyermek újabb megismerő, tapasztalatszerző tevékenységét.

Lényeges elem a folyamatosság, a folytathatóság, amely a tevékenységek időkereteinek, a közöttük lévő határoknak az oldását, az egyéni adottságok, szándékok szabadabb kifejeződését jelenti.

Ez a tanulásmód alkalmat ad az óvónőnek, hogy tudja, melyik gyermeket mivel kell fejlesztem ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Olyan feladatokat

adnak, amely tudatos, pontos és képességfejlesztő. Hangsúlyozott a felelősséget vállaló óvónői magatartás minden gyermek fejlődéséért.

VI.2. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése megerősíti az óvodát abban, hogy az iskolára való előkészítés nem külön feladat, hanem a pedagógiai program működtetése során természetesen megvalósuló folyamat. Ha az óvoda az életkori sajátosságok figyelembevételével, a kívülről érkező nyomás ellenére megmarad óvodának, akkor szolgálja leginkább a gyermeki személyiség optimális kibontakozását.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A következő életszakaszra való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom-motorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ;
- különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét; elemi ismeretekkel rendelkezik magáról és környezetéről;
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival szemben.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg;
- a tevékenységek végzéséhez önállósága, kitartása, munkatempója, önfegyelme megfelelő.

A fenti kritériumok eléréséhez a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe.

„Mikor először mennek iskolába,
Szívünkben hűvös áhítat terem,
Kitárul nékik a mesék világa,
Hol betűk nyílnak kéklő tengeren.”

(Keszthelyi Zoltán)

VI.3. Pedagógiai munka értékelése

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 63.§ alapján** (1) „Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.”

Ezért az intézményünkben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik.

A gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumainkban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények alapján folyik.

A gyermeki teljesítményeket folyamatosan dokumentáljuk, elemezzük. A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési tervnek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely nyomon követhető (a gyermekek eredményeiről visszacsatolás a szülőnek). (Egyéni fejlődés mutatói lásd, 11.Dokumentációi rész 65.o.).

A csoportnaplóban is rögzítjük, melyből a nevelési tervekben az óvodapedagógus feladatai tovább bonthatók.

Eljárás rend	
Mérés	Határidő
1. alkalom:	20... október (Év közben érkező gyermekeknél beszoktatás után)

2. alkalom:	20.... január
3. alkalom:	Nem tanköteles korúak: 20.... május Tanköteles korúak: 20.... március
Értékelés	Határidő:
Félévkor:	20... január
Évvégén:	20... május
Szülők tájékoztatása	20... január
	20... május

RENDEZVÉNYEK, JELES NAPOK, ÜNNEPEK

Téma	Cél	Időpont*
Szüret	Óvoda-család kapcsolatának erősítése, közösségformálás, környezeti nevelés	Szeptember
Barkácsolás a bográcsban	Egészséges életmódra nevelés	
Idősek köszöntése	Érzelmi nevelés	Október
Szüreti Bál	Szülők-nevelők kapcsolatának mélyítése	
Őszi kirándulás	Tágabb környezet megismerése, környezettudatos életmód gyakorlása	

Köztársaság napja	A gyermekek identitástudatának fejlesztése.	
Teadélután	Szülők-nevelők kapcsolatának mélyítése, kötetlen beszélgetés programokról, problémákról	November
Márton nap	A naphoz kapcsolódó hagyományok felelevenítése	
Mézeskalács sütés szülőkkel	Ráhangolás az ünnepre, közösségformálás, partneri kapcsolat erősítése	December
Karácsonyváró játszóház és vásár	Kreativitás, érzelmi nevelés	
Közös fenyődíszítés	Közösségformálás, partneri kapcsolat erősítése	
Karácsonyi hangverseny	Ráhangolás az ünnepre, közösségformálás, partneri kapcsolat	
Közös szánkózás a szülőkkel	Egészséges életmódra nevelés, érzelmi nevelés	Január
Farsang	Népi hagyományok ápolása	Február

Jótekonysági Bál	Közösségformálás	
Március 15-i megemlékezés	Hazaszeretet, hova tartozás érzésének erősítése	
Húsvétváró játszótér	Ráhangolás az ünnepre, kreativitás, érzelmi nevelés	Március
Családos vetélkedő	Sportversenyen keresztül az egészséges versenyszellem erősítése	
Egészségnap	Egészséges életmódra nevelés, érzelmi nevelés, közösségformálás	
Ovis Gála	Az óvodában folyó munka egy szeletének bemutatása.	Április
Anyák napja	A szeretet, megbecsülés érzésének erősítése.	
Gyereknapi-családi nap	Óvoda-család kapcsolatának mélyítése.	Május
Közös kirándulás	Környezeti nevelés, közösségformálás	Június

VII. A PEDAGÓGIAI MUNKA EGYÉB SZÍNTEREI

VII.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Gyermekevédelem az óvodában

A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A munkanélküliség nőtt, és ezzel egyenes arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett.

Gyermekevédelmi munkánk hosszú távú célja a helyi sajátosságok ismeretében: Mentálhigiénés óvodai rendszer kialakítása, minden óvodáskorú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

Programunk személyiség elvre épül, enyhíti a szociokulturális ártalmakat, megelőzheti a magatartási és tanulási zavarok kialakulását.

Feladata: hogy megőrizze, elhárítsa azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekben károsító jellegűek, másrészt segítse azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.

Az óvodai gyermekevédelem magában foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben fedezhetjük fel a személyiségfejlődési problémákat (nehezen nevelhetőség, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás). A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges.

Az óvónő feladata első családlátogatáskor a gyermekek megismerése, az anamnesztikus adatok rögzítése. Személyiséglapon vezeti a gyermek fejlődésének útját.

A hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel próbál segíteni.

Ha szükséges szakember segítségét kéri. Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családban, akkor a gyermekevédelmi megbízotthoz fordul.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

- minden tanév elején összegyűjti a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek adatait,
- munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit az óvónővel, szülői munkaközösséggel, orvossal, védőnővel, önkormányzattal.
- a feladatokat időben rögzíti, segélyezésre javaslatokat tesz. Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett gyermekeket, és a nagyon hátrányos helyzetű családokat.
- segíti az óvónők gyermekvédelmi munkáját.

Az évente készült gyermekvédelmi kimutatás tartalmazza:

- Óvodások száma.
- Ebből veszélyeztetettek száma.
- Hátrányos helyzetűek száma.
- Három vagy több gyermekes családokban élők.
- Fogyatékos gyermekek száma.
- Csonka családban nevelkedők száma.
- Veszélyeztetettség okai.

A gyermekvédelmi gondoskodásra leggyakrabban rászoruló gyermekek:

- Hátrányos helyzetű
- Halmozottan hátrányos helyzetű
- Veszélyeztetett gyermekek

A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását**Feladatai:**

- egyéni segítség, tanácsadás;
- csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka)
- segítségnyújtással, a jelzések megtételének támogatása.

A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák, esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Cél:

Az ép és sajátos nevelési igényű gyerekek együttnevelése. Sajátos nevelési igényű gyerekek életminőségének javítása, örömteli gyermekkor biztosítása.

Feladat:

- Tevékenységre ösztönző, egészséges élettér és a fejlődéshez szükséges komplex nevelési környezet, feltételeinek biztosítása
- Beilleszkedésük segítése, hátrányok kompenzálása, különbözőségük elfogadása.
- Az eltérés okait feltáró dokumentumok megismerésével korrekációs nevelés és ép funkciók fejlesztése
- Speciális szakemberek bevonásával egyéni képességek fejlesztése.

Alapelvek:

- Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés.
- Hatékony együttműködés a családdal és a speciális szakemberekkel.
- Differenciálás és egyéni bánásmód.

Tartalom:

- Fejlesztés az eltérő fejlesztési ütem figyelembe vételével.

Szervezési elvek, keretek:

- Óvodai nevelés keretében- csoportokban
- Speciális feladatokat ellátó terápiák keretében- egyéni fejlesztés

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése teljes integráció keretén belül történik.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Cél:

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek közösségbe való integrálása és differenciált fejlesztése.

Feladat:

- Tevékenységre ösztönző, egészséges élettér és a fejlődéshez szükséges komplex nevelési környezet feltételeinek biztosítása
- Beilleszkedésük segítése, hátrányok kompenzálása, különbözőségük elfogadása., tolerálása, az individuum védelme.
- A tanulási képességek megalapozása, valamint a diagnosztizálás során feltárt részképesség zavarok, gyengeségek kompenzálása, korrekciója.
- Speciális szakemberek bevonásával egyéni képességek fejlesztése.

Alapelvek:

- Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés, inkluzív nevelés.
- Hatékony együttműködés a családdal és a speciális szakemberekkel.
- Differenciálás és egyéni bánásmód.

Tartalom:

- Fejlesztés az eltérő fejlesztési ütem figyelembe vételével.

Szervezési elvek, keretek:

- Óvodai nevelés keretében- csoportokban integráltan, illetve egyéni fejlesztés.
- Speciális feladatokat ellátó terápiák keretében- egyéni fejlesztés.

Tehetséggondozás**Cél:**

A tehetségígéretes gyermekek korai felismerése, azonosítása, egyéni képesség szerinti fejlesztésének segítése.

Feladat:

- Felismerni a kiemelkedő képességek megjelenési formáit.
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésében.
- Intellektusuk, kreativitásuk ösztönzése.
- Reális énkép, egészséges önértékelés alakítása.
- Elfogadó légkör biztosítása.
- A szülők segítése tehetségígéretes gyermekük nevelésében.

Alapelvek:

- Az egész személyiséget fejlesztjük.
- A fejlettségi szint megállapítására épülő tudatos fejlesztés.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztéssel a gyermek erős és gyenge oldalának egyidejű fejlesztése.
- A tehetségfejlesztés az óvodai nevelés szerves része.
- A játékosság elve érvényesül.
- A foglalkozásokat óvodapedagógus végzettséggel rendelkező szakember vezeti.

Tartalom:

- Fejlettségi szintre épülő speciális anyag kiválasztás.

Szervezési elvek, keretek:

- A tevékenységek szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a kiemelkedő képességek megjelenési formáját, a fejlettség szintjét.
- Alkalmazunk egyéni és a mikro csoportos fejlesztést is.
- Spontán és irányított tanulási forma egyaránt alkalmazható.

Speciális szolgáltatások

A gyermekek képességeinek kibontakoztatása érdekében az óvodában a gyermekek és a szülők érdeklődése alapján a lehetőségeink figyelembe vételével különféle szolgáltatásokat szervezünk, illetve adunk azoknak helyet. Ilyenek:

- Az ének-zene tanítás nagycsoportban, a hangszerhasználat megtanulásának előkészítése
- Néptánc tanítás középső, nagycsoportban

Nemzetiséghez tartozó gyerekek integrált, fejlesztő nevelése

Cél:

Az óvodába kerülő nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó, gyermekek közösségbe való beilleszkedésének segítése.

Feladat:

- A rendszeres óvodába járás szorgalmazása.
- Rendszeres kapcsolattartás a családdal, társintézményekkel (Pl. Cigány Kisebbségi Önkormányzattal).
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése.
- Az egyenlő hozzáférés biztosítása.

Alapelvek:

- A nemzetiség kultúrájának –igény szerinti – megismertetése magyar nyelven folyik.
- Az előítéletektől mentes különbözőség elfogadása, tolerancia, óvónői példamutatás.
- Minden gyermeket azonos jogok illetnek meg.

Tartalom:

Az óvodai nevelés mindennapjaiba saját kulturális értékeik beépítése.

Szervezeti elvek, keretek:

Mikro csoportos szervezési formában, kötetlen keretek között valósul meg.

Óvodai interkulturális nevelés

Cél:

Az óvodába kerülő külföldi, nem magyar anyanyelvű gyermek közösségbe való beilleszkedésének, fejlődésének segítése.

Feladat:

- A családokkal való kapcsolattartás a rendszeres óvodába járás érdekében.
- Esélyegyenlőtlenség csökkentése.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése.
- Elfogadó légkör biztosítása.

Alapelvek:

- Minden gyermeket azonos jog illet meg.
- Inkluzív pedagógiai szemlélet.

Tartalom:

- Az életkori sajátosságok figyelembe vétele, játékos módszerek, sokszínű tevékenységi formák alkalmazása.
- Az interkulturális tartalom megjelenítése valamennyi óvodai tevékenységben.

Szervezési elvek, keretek

- Mikro csoportos szervezési formában, kötetlen keretek között valósul meg.

VIII. 2. Nevelési időn túli szolgáltatások**Cél:**

A partnerek igényeinek lehetőség szerinti figyelembe vétele mindaddig, amíg a gyermekek érdekeit nem sérti.

Feladat:

- A törvény szerinti keretek biztosítás.
- A foglalkozási napló vezetése a foglalkozást vezető feladata.
- Hittan, hitoktatás

Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti – vallási meggyőződését. Tagóvodánként a szülők igényei alapján lehetővé tesszük, hogy heti rendszerességgel a gyermekek az egyház által szervezett fakultatív hitoktatásban vegyenek részt.

- Ovis foci
- Játshóház
- Idegen nyelvvel való ismerkedés
- Zeneovi
- Kulturális intézmények látogatás

Felhasznált irodalom

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja 1996.
2. Az óvodai nevelés programja 1989.
3. Nagy Jenőné : Segédletek az óvodai nevelési program elkészítéséhez
4. Alternatív törekvések Magyarországon H. 1995.
5. dr. Daróczy Erzsébet, dr. Kovács György , dr . Krajcssovsky József: Óvodapedagógia 1991.
6. A gondolkodás fejlődése és fejlesztése óvodáskorban 1989.
7. Bakonyi Anna : Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén 1995.
8. Pereszlényi Éva - Prokolábné Balogh Katalin : Játék - mozgás, kommunikáció 1996.
9. Képességfejlesztés játékban, tanulásban. (Hajdú-Bihar megyei Ped.Int.)1994.
10. Prokolábné dr. Balogh Katalin : Kudarc nélkül az iskolában 1992.
11. dr. Tóthszőlősiné Varga Tünde : Mozgásfejlesztés az óvodában 1994.
12. Forrai Katalin: Ének az óvodában 1993.
13. Zilahi József : Nevelés az óvodában verssel-mesével 1989.
14. dr. Fejes Erzsébet - Kanczler Gyuláné dr. Mesélő természet 1995.
15. Baranyai Sándor : Értük- velük - környezetvédelem 1997.
16. Népszokások és az óvodai nevelés 1991.
17. Napról-napra a mi kalendáriumunk 1992.
18. Dömötör Tekla: Magyar népszokások 1983.
19. Baranyai Sándor : Velünk élő néphagyományok 1992.
20. Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában 1994.

21. Gerő Zsuzsa : Gyermekrajzok esztétikuma Kondacs Mihályné- Podmanicski Mária (főiskolai jegyzet) vizuális nevelés az óvodában 1994.
22. Óvodások szomatikus nevelése 1988.
23. Bakonyiné Vincze Ágnes, Nagyné Kasza Ilona: Mozgás- öröm a szabadban 1989.
24. Családpedagógiai ismeretek 1993.
25. Óvodavezetők kézikönyve I-JJ. OKKER Okt.Iroda 1994.
26. Együtt az első osztályban Majorossy Judit Budapest 1992.
27. Személyes bánásmód - aktív módszerek DOB füzetek Budapest 1990.

Érvényességi nyilatkozat

A pedagógiai program érvényességi ideje a nevelő testület határozata alapján érvényes:

A program nyilvánossága biztosított. Megtalálható:

- a tagintézmény vezetői iroda,
- a Kazincbarcikai Összevont Óvodák honlapja,
- az óvodai beiratkozás alkalmával, a szülők tájékoztatása a program tartalmáról,

A pedagógiai program módosításának indokai:

- törvényi tartalmi szabályozások változása,
- szervezeti átalakítás,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőtestületének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten,

A program érvényességi ideje: **2020. szeptember 1 – 2025. augusztus 31.**

A program felülvizsgálata: **2025. május 31.**

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. **Készítette:** Kazincbarcikai Összevont Óvodák Kazincbarcikai Összevont Óvodák Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvodájának nevelőtestülete.
Kazincbarcika, 2020.

.....

Horváthné Geleta Mária

Intézményvezető

Tagóvoda vezető

2. A Kazincbarcikai Összevont Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban- 2012. (VIII.3.) EMMI rendelet 118. § (3) a. – biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról szakmai véleményt alkotott az intézményben működő szakmai munkaközösség.
Kazincbarcika, 2020.

.....
Szakmai munkaközösség vezető

3. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban a tájékoztatást megkapták.
Kazincbarcika, 2020.
Nevelőmunkát segítő alkalmazottak képviselőjében:

.....

4. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák. Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan a tájékoztatást megkapták.
Kazincbarcika, 2020.

Szülők képviselőjében:

.....

5. Területi hatály:

A tagóvoda területére a tagóvoda által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó- óvodán kívüli programok helyszínére.

6. Személyi hatály:

- az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra, és pedagógiai munkát közvetlen segítőkre,
- továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek feladataik megvalósításában.

7. A **Nkt. 26.§ (1) bekezdése** alapján Nyisalovics Zsoltné mint a Kazincbarcikai Összevont Óvodák Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvodájának vezetője nyilatkozom, hogy a Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvoda módosított pedagógiai programja jelenlegi módosítása többletfinanszírozást nem igényel.

Kazincbarcika, 2020.

.....

Tagóvoda vezető

8. A tagóvoda nevelőtestülete magasabb jogszabályban meghatározott elvárás alapján, át nem ruházható jogkörében –(Nkt. 26. § (1) bek, és Nkt. 70. § (1)-(2) – biztosított döntési hatáskörében N -127./2020. (08.25) számú határozatával elfogadta.

Kazincbarcika, 2020. augusztus 25.

.....

a nevelőtestület nevében

9. A tagóvoda nevelőtestülete által elfogadott módosított pedagógiai programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban (Nkt.26. § (1) meghatározott döntési hatáskörében V-128/2020. (08.25.) határozatszámom JÓVÁHAGYTA.

Kazincbarcika, 2020. augusztus. 25.

.....

Horváthné Geleta Mária
intézményvezető